LECȚIA 14
PATRUSPREZECEA
A PATRUSPREZECEA

I. *GRAMATICĂ*

A. *Diateza reflexivă**

eu	mă	rog **	văd	duc	decid	**mulțumesc**
tu	te	rogi	vezi	duci	decizi	**mulțumești**
el	se	roagă	vede	duce	decide	**mulțumește**
noi	ne	rugăm	vedem	ducem	decidem	**mulțumim**
voi	vă	rugați	vedeți	duceți	decideți	**mulțumiți**
ei	se	roagă	văd	duc	decid	**mulțumesc**

B. *Conjunctivul****

dorește	să aibă	V |>	Caracteristica conjunctivului **este** elementul proclitic *să*
poate	să fie	|	
vrea	să caute	|>	Se deosebește de indicativul prezent numai la persoana a treia singular și plural.
trebuie	să facă	Λ	

Exceções:

1. O verbo *a fi* (ser) têm todas as formas do subjuntivo diferentes das dos indicativo.
2. Os verbos *a speria* (espantar), *a umple* (encher), *a sui* (subir) e *a vrea (querer)* têm todas as formas do subjuntivo iguais aos do indicativo.
3. Os verbos *a bea* (beber) e *a ști* (saber) têm o subjuntivo diferente do indicativo somente na 3.ª p. pl.

---

* Vide também a lição 27/II.

** Quanto a pronúncia e a acentuação veja a lição 8/III.

*** A linguagem gramatical romena chama ao subjuntivo *conjunctivo*, termo que, aliás, se usa também em português, embora menos hoje.

a fi	a avea	I	II	III	IV
să fiu	am	caut	plac	fac	aud
să fii	ai	cauţi	placi	faci	auzi
să fie	aibă	caute	placă	facă	audă
să fim	avem	căutăm	plăcem	facem	auzim
să fiţi	aveţi	căutaţi	plăceţi	faceţi	auziţi
să fie	aibă	caute	placă	facă	audă

(el) să caute, să facă, să audă
(ei) să caute, să facă, să audă

|> *Persoana a treia, singular şi plural, sînt identice.*

C. *Conjugaţi la conjunctivul prezent, persoana a treia, următoarele verbe:*

A termina, a întreba, a studia, a dejuna, a învăţa, a intra, a cunoaşte, a face, a aduce, a scrie, a veni, a citi, a coborî, a hotărî.

D. *Formaţi propoziţii cu fiecare din cele patru verbe de la paragraful B şi cu verbele de la paragraful C.*

De exemplu:

1. Eu doresc să termin.
2. Eu pot să termin.
3. Eu vreau să termin.
4. Trebuie să termin.
1. Eu doresc să întreb.

1. El doreşte să termine.
2. El poate să termine.
3. El vrea să termine.
4. Trebuie să termine.
1. El doreşte să întrebe.

E. *Repetaţi aceste propoziţii,* 1. adăugînd un adverb.
2. adăugînd un adverb şi un substantiv.

De exemplu: 1. El doreşte să termine mîine seară.
2. El doreşte să termine lucrarea deseară.

F. *Formati propoziţii cu expresiile:* am vrut să, am avut intenţia să, *folosind propoziţiile următoare:*

De exemplu: Ieri am vrut să mă duc la prietenul meu.
Ieri am avut intenţia să mă duc la prietenul meu.

1. Ieri m-am dus la prietenul meu, Ion.
2. Am studiat cu el verbul în limba română.
3. Am controlat temele.
4. Am terminat lecţia la orele nouă.

5. Azi mă duc la Aurel.
6. De dimineaţă m-am întîlnit cu Petre.
7. Astăzi dejunăm împreună. (vrem, avem intenţia)
8. Diseară ne ducem la o conferinţă. (vrem, avem intenţia)

II. *Conversaţie*

Conversaţie între elevi. Un elev întreabă şi altul răspunde negativ.

De exemplu: Te-ia dus ieri la prietenul tău, Ion?

— Nu, nu m-am dus, nu am avut timp.
Ai studiat cu el verbul în limba română?

-- Nu, nu am studiat, nu m-am dus la el.

III. *Pronunţarea (Recapitulare)*

A.

[ə]	*ă*	adăuga	băiat	**căsătorit**
		cățel	după	**fereastră**
		fără	fiindcă	**următor**
[î]	*î, â*	cît	înțeles	**România**
		întîi	hotărî	**întîlnire**
		înapoi	înainte	**împreună**

B. *Citiţi de mai multe ori, orizontal şi vertical, cuvintele de mai sus.*

IV. *Dictare*

A. *Dictaţi cuvintele de mai sus, paragraful III/A.*

B. *Dictaţi parte din lectura de la paragraful II, lecţia 13.*

V. *Vocabular*

Faceţi o listă de toate cuvintele din această lecţie cu transcrierea fonetică şi cu traducerea lor în limba portugheză.

LECȚIA CINCISPREZECE
A CINCISPREZECEA 15

I. *STRUCTURI*

(El) se duce acasă şi ia cu el două cărţi	vai para casa e leva com ele dois livros
(El) vine de acasă şi aduce două cărţi	vem de casa e traz dois livros
(EI) dă lecţii de ... ia lecţii de ...	dá aulas de ... toma aulas de ...
dă bani cu împrumut ia bani cu împrumut	empresta dinheiro toma dinheiro emprestado
se dă jos din autobuz ia autobuzul	desce do ônibus toma o ônibus
dă examen ia nota opt	faz prova (faz exame) tira nota oito
doreşte să studieze vrea să înveţe	deseja estudar quer aprender

II. *Gramatică*

A. *Verbele neregulate*

Indicativul prezent

a da	*a lua*	*a mîncá*	*a sta*	*a bea*
dau	iau	mănînc	stau	beau
dai	iei	mănînci	stai	bei
dă	ia	mănîncă	stă	bea
dăm	luăm	mîncăm	stăm	bem
daţi	luaţi	mîncaţi	staţi	beţi
dau	iau	mănîncă	stau	beau

a vrea	*a rămîne*	*a şti*	*a veni*	*a voi*
vreau	rămîn	ştiu	vin	voiesc
vrei	rămîi	ştii	vii	voieşti
vrea	rămîne	ştie	vine	voieşte
vrem	rămînem	ştim	venim	voim
vreţi	rămîneţi	ştiţi	veniţi	voiţi
vo-	rămîn	ştiu	vin	voiesc

Conjunctivul.

Persoana a treia singular și plural. (Celelalte persoane sînt la fel ca indicativul present.)

să dea	să ia	să mănînce	să stea	să bea
să vrea	să rămînă	să știe	să vină	să voiască

B. *Citiți și scrieți următoarele propoziții:*

1. Intenționează să dea lecții de limba franceză.
2. Vrea să ia lecții de limba engleză.
3. Vrea să stea de vorbă cu profesorul.
4. Trebuie să vină mîine.
5. Petre și Ion vor să învețe împreună.
6. Ei vor să dea examen de limba franceză.

C. *Perfectul Compus*

am ai a	dat	luat	mîncat	stat	bătut
am ați au	vrut	rămas	știut	venit	voit

D. *Citiți de mai multe ori frazele următoare:*

Puneți aceste fraze la perfectul compus.
De exemplu: 1. M-am dus să mănînc la orele douăsprezece.

1. Mă duc să mănînc la orele douăsprezece.
2. La masă mă întîlnesc cu profesorul de limba română.
3. În timpul prînzului stăm de vrobă în românește.
4. După masă luăm o cafea și pe urmă ne ducem împreună la bibliotecă.
5. Acolo îl întîlnim pe prietenul nostru Ion.
6. Și el vrea să învețe româna.
7. Intenționează să se specializeze în limbile neolatine.
8. Noi rămînem la bibliotecă pînă la orele patru.
9. Vrem să pregătim împreună o bibliografie.
10. Ion vrea să ia parte la concursul catedrei de filologie.

III. *Conversație*

A. *Profesorul întreabă:*

1. Vă rog, la ce oră vă duceți la masă?
2. Cu cine vă întîlniți în timpul prînzului?
3. În ce limbă vorbiți cu profesorul?

4. Cînd vă duceţi la bibliotecă?
5. Pe cine întîlniţi acolo?
6. Ce limbă vrea să înveţe prietenul dvs.?
7. Ce intenţionează să studieze?
8. Pînă la ce oră rămîneţi la bibliotecă?
9. Ce lucrare doriţi să pregătiţi împreună?
10. La ce concurs vrea Ion să ia parte?

B. *Conversaţie între elevi.*

1. *Un elev întreabă şi altul răspunde.*
De exemplu: 1. Vă rog, la ce oră vă duceţi la masă?
— Mă duc la orele douăsprezece.

2. *Puneţi întrebările la perfectul compus.*
De exemplu: 1. Vă rog, la ce oră aţi fost la masă?
— Am fost la orele unsprezece.

IV. *Numeralul*

A. *Numeralul cardinal*

1 unu, una; un, o
2 doi, două
3 trei
4 patru
5 cinci
6 şase
7 şapte
8 opt
9 nouă
10 zece

unitate + spre + zece

11 unsprezece
12 doisprezece
douăsprezece (*f.*)
13 treisprezece
14 paisprezece
15 cincisprezece
16 şaisprezece
17 şaptesprezece
18 optsprezece
19 nouăsprezece

unitate + zeci

20 douăzeci
30 treizeci
40 patruzeci
50 cincizeci
60 şaizeci
70 şaptezeci
80 optzeci
90 nouă zeci

zecile + şi + unitate

21 douăzeci şi unu(una)
22 douăzeci şi doi(două)
29 douăzeci şi nouă
51 cincizeci şi unu
91 nouăzeci şi unu
92 nouăzeci şi doi

100 o sută
200 două sute
500 cinci sute
900 nouă sute

1.000 o mie
2.000 două mii
5.500 cinci mii cinci sute
10.000 zece mii
50.000 cinzeci de mii
100.000 o sută de mii
1.000.000 un milion
1.200.000 un milion (şi) două sute de mii
1.000.000.000 un miliard

Pronunţarea. De la *unu* la *zece,* vezi lecţia 5, paragraful I/D.

únsprezetʃe	tʃín(tʃ[1])sprezetʃe	dóu̯əzetʃ[1]
dói̯sprezetʃe	ʃáisprezetʃe	treizétʃ[1]
dóu̯əsprezetʃe	ʃáptesprezetʃe	sútə
tréi̯sprezetʃe	óptsprezetʃe	milión
pái̯sprezetʃe	nóu̯əsprezetʃe	miliárd

|> În limba literară scrisă se întrebuinţează uneori *patrusprezece, şasesprezece,* în loc de *paisprezece, şaisprezece.* [pái̯sprezetʃe].

|> Numeralul 15 se scrie *cincisprezece,* dar se pronunţă *cinsprezece,* iar numeralele 50 şi 80 se scriu *cincizeci, optzeci,* dar se pronunţă [tʃinzetʃ[1]], [obzetʃ[1]].

|> Observaţi următoarea construcţie:

o casă, cinci cărţi, nouăsprezece creioane
doăzeci *de* case, douăzeci şi unu *de* creioane.

|> Începînd cu numeralul 20. toate numeralele cardinale sînt legate de substantiv cu ajutorul prepoziţiei *de.*

|> Datele, anul, ora, etc., se indică prin numerale cardinale.

El s-a născut la şaisprezece martie 1916.
Astăzi sîntem în 15 iulie 1978.
E ora unu.
El are cincizeci de ani.

B. *De citit.*

1, 5, 6, 2, 3, 7, 8, 9, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 4, 3, 7, 9, 10, 11, 19, 20, 23, 28, 30, 33, 38, 40, 75, 85, 99, 100, 107, 109, 120, 1.000, 1.200, 10.000, 100.000, 1.000.000, 1.100.100, 1.800.080, 1.000.000.000 100.000.000, 300.000.000.

V. *Prepoziţii*

în	*într-*	*între*

Citiţi aceste fraze cu prepoziţiile indicate.

A. *în* (locul, timpul, scopul).

1. El s-a născut ... România.
2. Petre lucrează ... Bucureşti.
3. S-a născut ... 1913.
4. Doreşte să voiajeze ... (luna) ianuarie.

5. Se duce ... vizită la un cunoscut.
6. S-a decis să călătorească ... februarie.

|> *întru = în.* Se foloseşte *întru,* cu eliziunea vocalei finale, cînd este urmat de articolul nehotărît *un, o:*

într-un = "num" — *într-o* = "numa"

B. *într-*

1. Am cumpărat un apartament ... edificiu central.
2. El locuieşte ... hotel de lux.
3. Ne-am întîlnit ... grădină publică.
4. I-am văzut ... seară la cinematograf.
5. A citit cartea ... singură zi.

C. *Intre*

1. Averea a fost împărţită ... fraţi.
2. Nu există rivalităţi ... ei.
3. Scrisoarea era ... foile cărţii.

VI. *Vocabular*

ajutorul [aʒutórul]	o auxílio	*anul (an)* [ánul]	o ano
apartament [apartamént]	apartamento	*avere* [avére]	os bens
ban, bani [ban, ban[1]]	moeda divisionária, centavo, pl. dinheiro	*hotel* [hotél]	hotel
a bea [bea]	beber	*a indica* [indiká]	indicar
catedră [katédrə]	cátedra	*a intenţiona* [intentsioná]	tencionar
a călători [kələtorí]	viajar	*intenţionează* (3.ª) [intentsioneázə]	
central [tʃentrál]	central	*începînd* [întʃepînd]	começando
concursul [konkúrsul]	o concurso	*împărţită* [împərtsítə]	dividida
am cumpărat [kumpərát]	comprei	*jos* [ʒos]	baixo
datele [dátele]	as datas	*a locui* [lokuí]	morar
de asemenea [de asémenea]	também	*locuieste* (3.ª) [lokuiéʃte]	
doreşte [doréʃte]	deseja	*lux* [luks]	luxo

edificiu [edifítʃu]	edifício
examen [egzámen]	exame
nu există [nu egzístə]	não exista
foile (sg. foaie) [fóile]	as folhas
grădină [grədínə]	jardim

numeralul cardinal [numerálul] [kardinál]	o numeral cardeal
rivalități [rivalitəts[1]]	rivalidades
a se specializa [spetʃializá]	especializar-se
scopul [skópul]	o escopo
a voiaja [voiaʒá]	viajar
voiajeze (conj. 3.ª) [voiaʒéze]	

LECTIA A ŞAISPREZECEA
ŞAISPREZECEA

16

I. *FONOLOGIE*

A. Alternanţe fonetice

|> Limba română se caracterizează printr-o serie de alternanţe pe care le prezentăm mai jos. Nu e necesară memorizarea lor. O lectură atentă e suficientă pentru înţelegerea şi asimilarea acestor alternanţe.

1. las — am lăsat rog — am rugat	*a — ă* *o — u*	Cînd pierd accentul. (Survine în special în conjugare.).
2. os — oase frumos — frumoase ales — aleasă ales — alese	*ó — oa* *é — ea*	Cînd în silaba următoare se află un *h, ă, e.* (Dar *e/ea* nu se produce *inainte de e.*).
3. carte — cărţi scară — scări	*á — ă*	Cînd în silaba următoare se află un *i.*
4. masă — mese învăţ — înveţi mormînt — morminte	*a — e* *ă — e* *î — i*	Cînd în silaba următoare se află un *e, i* şi, în general, după labiale.
5. fac — faci merg — mergi broască — broaşte	*[k]c — ci[tʃ]* *g — gi[dʒ]* *sc — şt [ʃt]*	înainte de *e, i.*
6. pas — paşi cînt — cînţi aud — auzi	*s — ş* *t — ţ* *d — z*	înainte de *i.*
7. prost — proşti vale — văi viteaz — viteji	*st — şt* *l — i* *z — j*	înainte de *i.*

B. *Referitor la paragraful* 1. a) *Formaţi pluralul.* b) *Formaţi perfectul compus. De exemplu:* eu las, noi lăsăm, c) eu las, eu am lăsat.

Eu las ... Eu rog ... Eu salt ... Eu plac ...
Eu tac ... Eu zac ... Eu cad ...
Eu dispar ... Eu sar ...

Notă: Însă la conjugarea a 3.ª: eu fac, noi fácem; eu bat, noi bátem. Vocala *a* nu trece la *ă* fiindcă nu pierde accetul.

C. *Referitor la paragraful doi. Formați persoana a treia singular de la indicativul present. De exemplu:* eu leg, el leagă.

Eu leg ...	Eu chem ...	Eu încerc ...	Eu botez ...
Eu înșel ...	Eu întreb ..		Eu plec ...

D. *Refereitor la paragraful doi. În locul liniuței, puneți diftongul corespunzător. De exemplu:* frumoasă, aleasă.

Frumos, frum-să	Ales, al-să	Luptător, luptăt-re
Cititor, citit-re	Scriitor, scriit-re	Învățător, învățăt-re
Socru, s-cră	Viitor, viit-re	Superior, superi-ră
Domn, d-mnă	Cules, cul-să	Înțeles, înțel-să
Furios, furi-să	Serios, seri-să	Valoros, valor-să
Setos, set-să	Picior, pici-re	Popor, pop-re.

E. *Referitor la paragraful trei. Formați pluralul.*

Scară	Ladă	Sală	Odaie	Baie	Cetate
Cracă	Stradă	Gaură	Bucată	Brățară	

F. *Referitor la paragraful trei. Formați genitivul și dativul.*

Sală	Scară	Bucată	Gaură	Cracă	Brățară
Cetate	Stradă	Odaie	Baie	Carte	

G. *Referitor la paragraful patru. În locul liniuței introduceți vocala corespunzătoare. De exemplu:* masă, mese.

Masă, m-se	Mormînt, morm-nte	Vară, v-ri
Dovadă, dov-zi	Cuvînt, cuv-nte	Învăț, înv-ți

H. *Referitor la paragraful patru. Formați persoana a doua. De exemplu:* eu învăț, tu înveți.

Eu învăț	Eu văd	Eu spăl
	Eu apăs	

I. *Referitor la paragraful cinci. Formați persoana a doua și a treia de la următoarele verbe. De exemplu:* eu fac, tu faci, el face.

Eu fac	Eu merg	Eu aleg	Eu conduc	Eu disting
Eu înving	Eu strig	Eu sting	Eu înțeleg	Eu trec.

J. *Referitor la paragraful cinci.* a) *Formaţi persoana a doua şi a treia.* b) *Formaţi pluralul la substantive. De exemplu:* eu muncesc, tu munceşti, el munceşte; broască, broaşte.

Eu muncesc	Eu vorbesc		Eu călătoresc
Eu doresc	Eu opresc	Eu servesc	Eu unesc.
Broască	Gîscă	Muscă	

K. *Referitor la paragraful şase şi şapte. Formaţi pluralul următoarelor cuvinte: Exemplu:* paşi, cîrnaţi, viţei, viteji, brazi.

Pas	Prost	Cîrnat	Cale	Vale	Copil
Viţel	Brad	Băiat	Tot	Munte	Tată

L. *Referitor la paragraful şase. Formaţi persoana a doua. De exemplu:* tu, cînţi, tu lauzi, tu baţi, tu ţeşi, tu vinzi, tu rîzi.

Eu caut	Eu laud	Eu văd	Eu aud	Eu bat
Eu pierd	Eu cînt	Eu vînd	Eu desprind	Eu rîd
Eu surîd	Eu permit	Eu ascult	Eu ajut	Eu uit

II. *Lectură*

A. Ion se duce la Braşov.

La 15 iunie 1978, Ion s-a dus la Braşov. A plecat de acasă după prînz. A luat autobuzul din strada Izvor şi după 15 minute a ajuns la gara principală din Bucureşti.

— Vă rog, domnule, cînd pleacă trenul spre Braşov?
— Regret, dar nu vă pot spune cu precizie. Întrebaţi la biroul de informaţii.
— Unde se află biroul de informaţii?
— Acolo, la dreapta.
— Mulţumesc. (Ion se îndreaptă către biroul de voiaj). Aici este biroul de voiaj?
— Da, domnule, cu ce vă putem servi?
— La ce oră pleacă trenul spre Braşov?
— La ora unu şi jumătate.

x

— Salutare, dragă Petre. Ce mai faci?
— Bine, mulţumesc. Unde pleci?
— La Braşov. Sînt în concediu şi mă duc să-l văd pe fratele meu care locuieşte acolo. Tu unde te duci?

— Mă duc la Constanța în interes de serviciu. Institutul de Geografie m-a trimis pentru cercetări științifice.
— Cît stai?
— Numai o săptămînă.
— Bine, atunci ne revedem în curînd. Te aștept acasă, în strada Izvor. La revedere.
— Cu bine.

Cinci minute înainte de plecarea trenului, Ion se urcă în vagonul destinat pentru Brașov. În timpul voiajului citește jurnalele sau conversează cu ceilalți călători. După o călătorie de patru ore ajunge la Brașov. Acolo îl așteaptă în gară fratele lui.

B. *Traduceți în scris lectura de mai sus. (Cuvintele se găsesc în vocabularul de de la sfîrșitul lecției sau de la sfîrșitul cărții).*

C. *Faceți în scris o listă cu toate frazele interogative. Citiți de mai multe ori aceste fraze, pînă obțineți o lectură fluidă.*

III. *Gramatică*

A. *Imperfectul*

		I	II	III	IV
eram *	aveam	căutam	plăceam	făceam	auzeam
erai	aveai	căutai	plăceai	făceai	auzeai
era	avea	căuta	plăcea	făcea	auzea
eram	aveam	căutam	plăceam	făceam	auzeam
erați	aveați	căutați	plăceați	făceați	auzeați
erau	aveau	căutau	plăceau	făceau	auzeam

|> Imperfectul arată o acțiune trecută continuă. Este un timp relativ și nu absolut ca perfectul compus care marchează o acțiune terminată.

|> Imperfectul poate substitui construcții condiționale:

Dacă citeai cartea, îți schimbai ideea.
În loc de:

Dacă ai fi citit cartea, ți-ai fi schimbat ideea.

Notă. Referitor la condiționalul perfect, vezi lecția 25, paragraful III.

---

* *Pronuntarea:* erám, eráj, kəutám, plətʃe̯ám, etc.

B. *Perfectul simplu*

		I	II	III	IV
fui *	avui	căutai	plăcui	făcui	fugii
fuși	avuși	căutași	plăcuși	făcuși	fugiși
fu	avu	căută	plăcu	făcu	fugiu
furăm	avurăm	căutarăm	plăcurăm	făcurăm	fugirăm
furăți	avurăți	căutarăți	plăcurăți	făcurăți	fugirăți
fură	avură	căutară	plăcură	făcură	fugiră

|> Perfectul simplu este un timp foarte puțin întrebuințat și are caracter regional. În limba scrisă se întrebuințează pentru motive de ordin stilistic și pentru a se da varietate în narațiune. De fapt, este timpul narațiunii.

C. *Mai-mult-ca-perfectul.*

fusessem *		avusem	(avusesem)
fuseseși		avuseși	(avuseseși)
fusese		avuse	(avusese)
fusesem	(fuseserăm)	avusesem	(avuseserăm)
fuseseți	(fuseserăți)	avuseseți	(avuseserăți)
fusese	(fuseseră)	avusese	(avuseseră)

I	II	III	IV
căutasem	plăcusem	făcusem	auzisem
căutaseși	plăcuseși	făcuseși	auziseși
căutase	plăcuse	făcuse	auzise
căutase(ră)m	plăcuse(ră)m	făcuse(ră)m	auzise(ră)m
căutase(ră)ți	plăcuse(ră)ți	făcuse(ră)ți	auzise(ră)ți
căutase(ră)	făcuse(ră)	făcuse(ră)	auzise(ră)

|> E un timp relativ, sau cu alte cuvinte un timp (trecut) în funcție de un alt timp (trecut).

D. *Conjugați următoarele verbe la perfectul compus, la imperfect și la mai-mult-ca-perfect.*

De exemplu: am terminat, terminam, terminasem
am văzut, vedeam, văzusem
am venit, veneam, venisem
am hotărît, hotăram, hotărîsem
am dat, dadeam, dadusem

a termina	a chema	a guverna	a studia	a vedea
a trece	a duce	a veni	a citi	a hotărî.
a da	a vrea			

---

* *Pronunțarea:* fuį, avúį, kəutáį, fusésem, kəutásem, kəutáseʃ[1], etc.

E. *Puneţi la imperfect verbele subliniate.*

1. Cînd am intrat în sala de festivităţi, studenţii *a cînta* Imnul Naţional.
2. Oratorul *a improviza* un discurs.
3. Am observat că toată lumea *a asculta* cu atenţie.
4. El *a da* răspunsuri concrete celor care *a pune* întrebări.
5. După terminarea conferinţei, studenţii *a comenta* cu entuziasm discursul.

F. *Puneţi la mai-mul-ca-perfect verbele subliniate.*
De exemplu: Cînd am sosit noi, concertul se terminase.

Cînd am sosit noi	concertul *a se termina.* Ion deja *a pleca.* Maria şi Petre *a se duce* acasă.

El	*a termina* lecţia	înainte de sosirea noastră.
El	*a citi* jurnalul	
El	*a scrie* scrisoarea	

G. *Înlocuiţi perfectul compus cu mai-mult-ca-perfectul.*
De exemplu: El fusese la Ion de dimineaţă.

1. El *a fost* la Ion de dimineaţă.
2. El *a avut* cu el o întîlnire.
3. El *a crezut* că Ion a uitat.
4. El *a dat* informaţiile necesare.
5. El s-*a întors* mulţumit.
6. El nu *a* mai *vrut* alte lămuriri.
7. El *a considerat* chestiunea terminată, însă, ulterior, au survenit complicaţii neaşteptate. *(Partea a doua a frazei rămîne neschimbată).*

IV. *Numeralele ordinale.*

1.	întîiul (primul)	*fem.*	întîia (prima)
2.	al doilea		a doua
3.	al treilea		a treia
10.	al zecelea		a zecea
11.	al unsprezecelea		a unsprezecea
12.	al doisprezecelea		a douăsprezecea
20.	al douăzecilea		a douăzecea

30. al treizecilea	a treizecea
40. al patruzecilea	a patruzecea
100. al o sutălea	a o suta
101. al o sută şi unulea	a o sută şi una
200. al două sutelea	a două sutea
1000. al o miilea	a o mia

El este al treilea în clasă.
Darius al III -lea a fost invins de Alexandru cel Mare.

A. *Dictaţi parte din lectura de mai sus.*

B. *Elevii controlează în grup fiecare temă, notează şi explică greşelile.*

V. *Prepoziţii:*

din	*prin*	*dintre*	*printre*

A. *Din*

1. Petre a venit ... Germania cu avionul.
2. El s-a întors ... oraş la ora şapte.
3. El a ieşit ... garaj şi a intrat în casă.
4. Petre cîntă ... flaut (*sau:* la flaut), Ion cîntă *la* pian.
5. Amintirile ... copilărie sînt cele mai frumoase.

B. *Prin*

1. Drumul acesta trece ... oraş.
2. El trece ... grădină.
3. ... oraş circulă svonuri diferite.

C. *Dintre*

1. Aurel era cel mai silitor ... elevi.
2. Lacul ... munţi.
3. Luptele ... popoare.

D. *Dintr-* *dintr-o* *dintr-un*

1. El a ieşit ... cameră.
2. Ion a scos cartea ... servietă.
3. Petre a băut paharul cu apă ... dată.
4. El a sosit ... oraş din nord.

E. *Printre*

1. Petre a trăit mult timp . . . străini (*sau:* între).
2. Ion era la şcoală . . . primii.

F. *Printr-* *printr-o* *printr-un*

1. L-am cunoscut . . . întîmplare (*sau:* din).
2. S-a salvat . . . miracol.

VI. *Vocabulare*

absolut [absolút]	absoluto	*brăţară* [brətsárə]	bracelete, pulseira
a se afla	ficar, se encontrar	*broască, broaşte* [broáskə, broáʃte]	sapo, -os
se află 3-a [aflá, se áflə]		*bucată* [bukátə]	pedaço, "bocado" (port.)
a ajunge	chegar	*a cădea*	cair
a ajuns [azúndʒe]	chegou	*cad, cazi* 1, 2-a [kədeá, kad, kaz[1]]	
ales, aleasă [alés, aleásə]	escolhido, -a	*călătorie* [kələtoríie]	viagem
alternanţă, -e [alternántsə]	alternância, -s	*cercetări* [tʃertʃetəri]	pesquisas
amintirile [amintírile]	as lembranças	*chestiune* [kestiúne]	questão
a apăsa	apertar	*a cînta*	cantar
eu apăs 1-a [apəsá, apəs]		*cîntă* 3-a [kîntá, kîntə]	
a arăta	mostrar	*complicaţie, -ţii*	complicações
arată 3-a [arətá, arátə]		[komplikátsie, -tsii]	
asimilarea	a assimilação	*concediu*	férias
[asimilárea]		[kontʃédiu]	
a aştepta	esperar	*copilărie*	infância
îl aşteaptă	o espera	[kopiləríie]	
[aʃteptá, aʃteáptə]		*cracă* [krákə]	ramo, cáule
cu bine [ku bíne]	(expressão para marcar a despedida), adeus	*a culge*	colher
biroul de informaţii, de voiaj [biroúl informátsii] [voiáʒ]	escritório de informações, de viagem	*am cules* p. c. [kulédʒe, kulés]	
		curînd [kurînd]	logo
		dintr-o dată [díntro dátə]	de uma vez
a boteza	batizar	*a desprinde*	desprender
botez 1-a [botezá, botéz]		*desprind* 1-a [desprínd, desprínd]	

a distinge	distinguir
disting 1-a	
[distíndʒe, distíng]	
dovadă	prova
[dovádə]	
a se duce	ir, partir
[dútʃe]	
flaut	flauta
[fláut]	
furios, -şi	furioso, -os
[furiós, furiótʃ[1]]	
a intra	entrar
a intrat p. c.	
[intrá, intrát]	
a se îndrepta	dirigir-se
[îndreptá]	
a înşela	enganar
[înʃelá]	
printr-o	por
întîmplare	acaso
[príntro întîmpláre]	
a se întoarce	voltar
s-a întors p. c.	
[întoártʃe, întórs]	
a înţelege	entender
[întselédʒe]	
înţeles	sentido
[întselés]	
a învinge	vencer
[învíndʒe]	
a fost învins p. c.	foi vencido
gară	estação
[gárə]	
gaură	buraco
[gáurə]	
a se găsi	encontrar-se
se găsesc 3-a	
[gəsí, gəsésk]	
gîscă	ganso
[gîscə]	
a ieşi	sair
a ieşit p. c.	
[ieʃí, ieʃít]	
imperfectul	o imperfeito
[imperféktul]	
lămuriri	esclarecimentos
[ləmurír[1]]	
a lăsa	deixar
las 1-a	
[ləsá]	

a lega	amarrar
leg 1-a	
[legá]	
a lua	pegar, lvear apanhar
a luat p. c.	
[luá, luát]	
memorizarea	a memorização
[memorizárea]	
miracol	milagre
[mirákol]	
mormînt	sepultura
[mormînt]	
muscă	mosca
[múskə]	
naraţiune	narração
[naratsiúne]	
neaşteptate	inesperadamente
[neaʃteptáte]	
a opri	parar
opresc 1-a	
[oprí, oprésk]	
os, oase	osso, -s
[os, oáse]	
pas, paşi	passo, -s
[pas, paʃ[1]]	
picior, picioare	pé, pés
[pitʃór, pitʃoáre]	
a pierde	perder
pierd 1-a	
[piérde, pierd]	
a place	gostar
[plátʃe]	
a pleca	partir
pleacă 3-a	
[pleká, pleákə]	
printre	entre, por
printr-un miracol	por um milagre
[príntrun mirákol]	
prost, proşti	burro, estúpido
[prost, proʃt[1]]	
puţin	pouco
[putsín]	
regional	regional
[redʒionál]	
a revedea	rever
ne revedem 1-a	
[revedeá, revedém]	
a sălta	saltar
salt 1-a	
[səltá]	

a sări	pular
sar 1-a	
[sərí]	
a schimba	mudar, trocar
[skimbá]	
a servi	servir
servesc 1-a	
[serví, servésk]	
servietă	pasta
[serviétə]	
sfîrşitul	o fim
[sfîrʃítul]	
a spăla	lavar
spăl 1-a	
[spəlá]	
spre	para
a sta	demorar, morar,
stai 2-a	sentar
[stá, stáị]	

a stinge	apagar
sting 1-a	
[stíndʒe]	
a striga	gritar
[strigá]	
svonuri	rumores, boatos
[svonúr[1]]	
a se urca	subir
[urká]	
vagonul	o vagão
[vagónul]	
vale, văi	vale, vales
[vále, vəị]	
viteaz, viteji	valente
[vitẹ́áz, vitézi[1]]	

A ŞAPTESPREZECEA LECŢIA 17

I. *GRAMATICA*

A. *Pronumele personale*

Singular

	I	II	III M.	III. F.
N.	eu	tu	el	ea
G.	—	—	lui	ei
D.	mie	ţie	lui	ei
	*îmi,(-)mi(-)**	*îţi, (-)ţi(-)*	*îi, (-)i(-)*	*îi, (-)i(-)*
Ac.	mine	tine	el	ea
	(-)mă, m-	*(-)te(-)*	*îl, -l, l-, -i-*	*(-)o*
Plural				
N.	noi	voi	ei	ele
G.	—	—	lor	lor
D.	nouă	vouă	lor	lor
	(-)ne(-), ni	*(-)vă, v-, vi*	*(-)le(-), li*	*(-)le(-), li*
Ac.	noi	voi	ei	ele
	(-)ne(-)	*(-)vă, v-*	*îi, (-)i(-)*	*(-)le(-)*

|> La dativ şi la acuzativ există o formă accentuată şi alta neaccentuată, pe care am subliniat-o. Această formă e legată de cuvîntul precedent sau de cel ulterior şi formează cu el o unitate sintactică.

|> Forma neaccentuată se adaugă în general la adverbul *nu* sau la un *verb.*

B. *D a t i v u l*

|> Forma neaccentuată a dativului se întrebuinţează în următoarele cazuri:

1. *După verbe:*

				Pronunţarea
Dă-mi	*(dá-me)*	Sg. Dă-mi	o carte	dəm[1]
Fă-mi	*(faz-me)*	Dă-i	un creion	dəi
		Pl. Dă-ne		dəne
		Dă-le		dəle
Cerîndu-mi lămuriri...		*Pedindo-me...*		tʃerîndum[1]
Dîndu-ţi explicaţii...		*Dando-te explicações...*		dîndúts[1]
Auzindu-i vocea...		*Ouvindo-lhe a voz...*		auzíndui

* Paranteza e folosită ca să arate că pronumele respectiv are diferite forme. De exemplu: *-mi, mi şi mi-.*

2. *După negația* nu.

Nu-*ni* dă	Nu mi-a dat	*Não me dá o livro.*	num[1]
Nu-*ți* dă	Nu ți-a dat	etc.	nuts[1]
Nu-i dă	Nu i-a dat	*Não me deu o livro.*	nui
Nu ne dă	Nu ne-a dat	etc.	nu ne
Nu vă dă	Nu v-a dat		nu və
Nu le dă	Nu le-a dat cartea.		nu le

3. *Inaintea verbului* a fi *în expresiile:* mi-e cald, mi-e foame, mi-e sete, etc. *Tenho calor, tenho fome,* etc.

Mi-e		mie
Ți-e		tsie
Îi e	cald,	îi e
Ne e	foame,	ne e, ne
Vă e	sete, etc.	və e
Le e		le e, le

4. *Inaintea formelor compuse ale verbelor:*

Mi-a dat, îmi va da, mi-ar da.

Mi-a dat o informație. *Deu-me uma informação.*	mia
Ți-a dat o carte. *(Ele) te deu um livro*	tsia
I-a cerut o informație. *Pediu-lhe uma informação.*	ia
Ne-a trimis o scrisoare. *(Ele) nos enviou uma carta*	nea
V-a adus o scrisoare. *Trouxe para vocês uma carta.*	va
Le-a dat un cadou. *Deu-lhes um presente.*	lea

5. *Intr-un grup de două pronume, pronumele în dativ preceda pe cel în acuzativ.*

Mi se		mi
Ți se		ts[1]
I se	pare,	i
Ni se	spune	ni
Vi se		vi
Li se		li

Singular *o* = cartea *l* = cadoul = prietenul

Mi-o aduce	= Îmi aduce cartea	mio
Ți-o dă	= Îți dă cartea	tsio
I-l trimite	= Îi trimite cadoul.	il
Ni-l prezintă	= Ne prezintă prietenul.	nil
V-o trimite	= Vă trimite cartea.	vo
Li-l prezintă	= Le prezintă prietenul.	lil

le = cărţile — *i* = prietenii, cadourile

Plural

Mi le aduce	= Îmi aduce cărţile	mi le
Ţi le dă	= Îţi dă cărţile	ts' le
I le trimite.	= Îi trimite cadourile.	i le
Ni-i prezintă.	= Ne prezintă prietenii.	nii
Vi le trimite.	= Vă trimite cărţile.	vi le
Li-i prezintă.	= Le prezintă prietenii.	lii

(Ele) me traz os livros.
(Ele) me dá os livros.
(Ele) lhe envie os presentes.
(Ele) nos apresenta os amigos.
etc.

a) Formele *ni, vi, li* sînt întrebuinţate înaintea altor forme pronominale.

Ni se spune.	Ni-l dă.
Vi se spune.	Vi-l prezintă.
Li se spune.	Li-l prezintă.

b) Forma *v-* este obligatorie înaintea auxiliarului de la formele perfectului compus şi ele condiţionalului.

V-a adus o scrisoare.
V-aş aduce o scrisoare.

c) Înainte de pronumele *o* (fem.), se întrebuinţează întotdeauna formele *ne, v-, le* (şi nu *ni, vi li:*
ne-o, v-o, le-o *

Ne-o aduce	= Ne aduce cartea.	neo
V-o dă	= Vă dă cartea.	vo
Le-o cere	= Le cere cartea.	leo

6. *Înaintea verbelor.*

În acest caz, este utilizată forma *îmi, îţi, îi,* în loc de: *mi, ţi i.*

Îmi aduce paharul.	*(Ele) me traz o copo.*	îm'
Îţi dă o ţigară.	*(Ele) te dá um cigarro.*	îts'
Îi trimite cadoul.	*(Ele) lhe envie o presente.*	îi
Ne aduce pachetul.	*(Ele) nos traz o pacote.*	ne
Vă dă o ţigară.	*(Ele) vos dá um cigarro.*	və
Le trimite cadoul.	*(Ele) lhes envie o presente.*	le

Cînd îmi aduce paharul?
Cînd îi trimite cadoul?

---

* A tradução literária dessas formas, e também de *ni-l, vi-l, li-l,* daria em português formas não muito correntes: *no-lo, no-la, vo-lo, vo-la, lho, lha.*

C. *Acuzativul*

|> *Formele neaccentuate se pun înaintea verbelor.*

1. Mă caută	Nu mă caută.	mə
Te caută	Nu te caută	te
Il caută, o caută	Nu-l caută, n-o caută	îl, o, nul, no
Ne caută	Nu ne caută	ne
Vă caută	Nu vă caută	və
Îi caută, le caută	Nu-i caută. nu le caută	îi̯, le, nui̯

(Ele) me procura

2. *Se pune de asemenea înaintea verbului auxiliar, la formele compuse ale verbelor.*

M-a văzut	*(perfectul compus)*	ma
Mă voi duce	*(viitorul)*	mə
M-aş duce	*(condiţionalul)*	maʃ
L-am văzut		lam

Excepţie. Pronumele *o* (femínin) se pune după verb.
Am văzut-o = Am văzut-o pe Maria.

3. *Se pune după gerunziu, sau după imperativ.*

Gerunziu	*Imperativ*	
Auzindu-mă, m-au recunoscut.	Caută-mă	káutəmə
Văzîndu-te, te-au recunoscut	Caută-l	káutəl
Văzîndu-l, l-au recunoscut	Caut-o	káuto
Auzindu-ne, ne-au recunoscut	Caută-ne	káutəne
Văzîndu-vă, v-au recunoscut	Caută-i	káutəi̯
Văzîndu-i, i-au recunoscut	Caută-le	káutəle

D. 1. *Puneţi aceste propoziţiuni la persoana a treia, singular şi plural. (Aparţin la diateza reflexivă; vezi lecţia 14/I.)*
2. *Formaţi perfectul compus şi viitorul.*

1. Mă duc la minister la orele zece.
2. Mă interesez de situaţia cererii.
3. Mă consult cu funcţionarul respectiv.
4. Mă întorc acasă la ora prînzului.

E. *Conjugaţi, oral şi în scris, următoarele expresii:*

1. Mi-e foame, mi-e sete.	*Tenho fome, sede.*
2. Mi-e frig, mi-e cald.	*Tenho frio, calor.*
3. Mi-e somn	*Tenho sono.*
4. Mi-e rău.	Estou doente.

F. 1. *Citiţi şi scrieţi cele şase fraze de mai jos:*
2. *Formaţi persoana a treia singular:*
De exemplu: I se pare că vine Ion.
3. *Puneţi aceste fraze la perfectul compus:*
De exemplu: Mi s-a părut că vine Ion.
I s-a părut că vine Ion.

1. Mi se pare că vine Ion.
2. Mi se atrage atenţia pe nedrept.
3. Mă bucură că vine domnul deputat *(refl.)*.
4. Îmi pare bine că soseşte la timp.
5. Îmi pare rău că nu pot să aştept.
6. Îmi cere să fac un serviciu.

G. *Completaţi cu formele pronominale corespunzătoare.*

Întorcîndu- . . . din oraş, l-am găsit pe Petre aşteptîndu- . . .	Eu — acuzativ. Eu — ac.
— Bună ziua, Petre, . . . -ai aşteptat mult?	Eu — ac.
— Da, şi eram contrariat. Ai întîlnit-o pe soţia mea?	
— Da, am întîlnit- . . . şi . . . -a spus să n(u)- . . . aştepţi, fiindcă se duce cu Maria la cinematograf.	Ea — ac., Eu — dat. Ea — ac.
— Nu ştii dacă a cumpărat cartea?	
— Da, a cumpărat- . . . şi . . . -a spus că ne- . . . aduce cînd vine acasă.	Cartea — ac., eu - dat. Cartea — ac.
— Unde v-aţi întîlnit?	
— . . . -am întîlnit la staţia de autobuz. Am văzut- . . . de departe şi am strigat- . . .	Noi — ac. Ea — ac. Ea — ac.

II. *Expresii uzuale*

Cu imperativul.

Dă-mi, te rog, ceasul!
Adu-mi, te rog, paharul!
Petre, dă-mi scrisoarea!
Maria, du-te şi cumpără ceapă!
(Te rog,) dă-mi creionul!
adu-i cartea!
du-te şi cumpără ţigări!
vino la mine deseară!

Cu conjunctivul.

Vrei să-mi dai ceasul?
Vrei să-mi aduci paharul?
Petre, vrei să-mi dai scrisoarea?
Maria, vrei să te duci să cumperi ceapă?
Vrei să-mi dai creionul?
Vrei să-i aduci cartea?
Vrei (să te duci) să cumperi ţigări?
Vrei să vii la mine deseară?

*

Îmi faci plăcerea să vii la mine deseară?
Fă-mi plăcerea şi vino la mine deseară.

*

Vrei să-mi faci plăcerea să vii la mine deseară?
Doriţi să veniţi la mine astă-seară?

LECȚIA OPTSPREZECE
A OPTSPREZECEA 18

I. *LECTURĂ ȘI CONVERSAȚIE*

A. *Cumpărături de Crăciun*

Domnul Ion Ionescu, soția lui și cumnatul lui, Petre, au decis să facă cumpărături de Crăciun.
Petre a ieșit mai devreme de la birou și pe la ora patru a sosit în casa lui Ion, în strada Izvor.

— Bună ziua! Sînteți gata? Putem să mergem?
— Bună ziua, te așteptam.
— Ce părere aveți? Mergem la Magazinul Central?
— Da, desigur. Are de toate.
— Atunci să luăm un taxi.
— Nu, mergem cu autobuzul, la ora asta nu-i aglomerat.
— Voi ce doriți să cumpărați?
— Noi vrem să cumpărăm diferite lucruri. Mai întîi, o să cumpăr un pulover și un costum pentru soțul meu.
— Bun. Atunci mergem la secțiunea de haine. Tu ce dorești?
— Vreau o mulțime de lucruri. După ce terminați voi de făcut cumpărăturile voastre, mergem la etajul trei, de rochii, și pe urmă la parfumuri și farmacie.

*

— Cu ce vă putem servi? întreabă un vînzător.
— Un pulover de culoare deschisă.
— De lînă?
— Da, de lînă.

*

După ce Ion și Petre au terminate de făcut cumpărăturile lor, au luat ascensorul și s-au dus la etajul trei de îmbrăcăminte pentru femei.

Vînzătorul — O rochie pentru doamna?
D-na Ionescu — Da, numărul 36.
Vînzătorul — De ce culoare?

D-na Ionescu — Vreau să văd mai multe.
Vînzătorul — Aici aveţi patru rochii în culori diferite.
D-na Ionescu — Nu, nu-mi plac. Asta e prea închisă.
Vînzătorul — Şi asta?
D-na Ionescu — Asta e prea largă. Nu-mi stă bine.
Vînzătoru — Da, aveţi dreptate, e prea largă. Încercaţi-o pe asta. E foarte modernă.
D-na Ionescu — Da, asta îmi place.
Vînzătorul — Vă stă foarte bine. Cade perfect.
D-na Ionescu — Cît costă?
Vînzătorul — E ieftină: 250 de lei.
D-na Ionescu — Accea dc culoare verde, cît costă?
Vînzătorul — Acelaşi preţ.

D-na Ionescu a cumpărat două rochii, o sticlă de apă de colonia, o pereche de pantofi, trei bluze în culori diferite şi o perie de dinţi.
După aceea, a cerut socoteala.

— 800 de lei. Doriţi să le trimitem acasă?
— Da. Aici este adresa noastră.
— Bună seara şi vă mulţumim.

B. *Transformaţi în întrebări propoziţiile următoare:*

De exemplu: a) Forma familiară: Vrei să facem cumpărături?
b) Forma politicoasă: Vreţi să facem cumpărături?

1. Vrea să facă cumpărături.
2. Intenţionează să cumpere cadouri de Crăciun.
3. Doreşte să meargă împreună cu mine.
4. Vrea să ia un taxi.
5. Preferă să meargă cu autobuzul.
6. Doreste să cumpere ... (Ce?).
7. Doreşte să facă cumpărături. (Unde?).
8. A plătit 20 de lei pentru un pulover. (Cît?).

C. *Un elev întreabă si altul răspunde. Aplicaţi întîi forma familiară şi după aceea forma politicoasă.*

II. *Gramatică*

A. Articolul posesiv *al*

Sg.	M.	F.
Pl.	*al*	*a*
	ai	*ale*

Un prieten *al* domnului Petre.
Niște prieteni ai profesorului.

Prietenul domnului Petre.
Prietenii profesorului.

|> Se pune înaintea genitivului, cînd substantivul precedent est nearticulat.

|> Nu se pune articolul *al* cînd substantivul precedent e articulat.

B. *Construiți cu articolul al.*

De exemplu: Telefonul vecinului = Un telefon al vecinului.

Telefonul vecinului. Cartea profesorului. Stiloul meu. Creionul lui Petre. Atelierul pictorului. Tablourile pictorilor. Fotografiile mele. Ziarul lui. Revistele lor. Albumul doamnei Ionescu. Biblioteca universității.

C. *Pronumele și adjectivele posesive.*

(Bunicul) *meu, tău, său* (lui), *nosrtu, vostru, lor* (este bun) *
(Bunicii) *mei, tăi, săi* (lui), *nostri, vostri, lor* (sînt buni)
(Bunica) *mea, ta, sa, noastră, voastră, lor* (este bună)
(Bunicile) *mele, tale, sale, noastre, voastre, lor* (sînt bune)

Acesta este paltonul d-voastră?
Da, este paltonul *meu* = adjectiv
Da, este *al meu* = pronume
Aceasta este pălăria d-voastră?
Da, este *a mea* = pronume
Da, este pălăria *mea* = adjectiv

Acesta nu este creionul *meu; al meu* e roșu.
Aceasta nu este scrisoare *mea; a mea* este pe masă.
Acestea nu sînt țigările *voastre; al voastre* sînt acolo.

Creionul *meu* este acesta. Acest creion este *al meu.*
Scrisoarea *mea* este aceasta. Această scrisoare *este a mea.*
Țigările *mele* sînt acestea. Aceste țigări sînt *ale mele.*

D. *Răspundeți prin adjective posesive.*

De exemplu: — Aceasta este scrisoarea d-vs?
— Da, este scrisoarea mea.

1. Aceasta este scrisoarea d-vs.?
2. Acesta este creionul prietenului tău?
3. Acestea sînt caietele d-vs.?

---

* *lor, lui, ei, d-voastră* sînt pronume personale folosite cu funcție de pronume și adjective posesive.

4. Aceea este umbrela ta?
5. Aceasta este ţigara ta?
6. Acestea sînt ţigările d-vs.?

E. *Răspundeţi la întreabările de mai sus cu ajutorul pronumelor posesive.*

De exemplu: Aceasta este scrisoarea d-vs.?
— Da, este a mea.

F. *Completaţi cu persoana a dona (tău, tăi...) a adjectivului posesiv:*

De exemplu: Copiii *tăi* sînt în grădină.

1. Copiii ... sînt în grădină.
2. Cărtile ... sînt pe masă.
3. Tablourile ... sînt lîngă feresastră
4. Haina ... este în cuier.
5. Ziarul ... este pe scaun.
6. Florile ... sînt pe birou.

G. *Formaţi următoarele fraze. Încercaţi mai multe posibilităţi. Atenţie la acord.*

De exemplu: Copiii aceştia sînt ai lui (*sau*: ai lor, ai noştri)

Copiii	acesta	este	al	meu
Cărţile	aceasta	sînt	a	tău, ta
Tabloul	aceştia		ai	său (lui, ei)
Haina	acestea		ale	nostru, noştri
Ziarul				vostru, voştri
Florile				lor
Copilul				d-voastră
Cartea				

III. *Prepoziţii:*

după	*fără*	*la*

A. *După* (Sensul fundamental e cel de posterioritate ou conformitate)

1. S-a întors acasă *după* două zile.
2. Petre va veni *după* o oră.
3. Se va întoarce din călătorie *după* două luni.
4. A făcut casa *după* dorinţa lui.
5. Copilul era *după* uşă.

Fără (În opoziţie cu prepoziţia *cu*, exprimă negarea asocierii).

1. *Fără* colaborarea lui nu puteam face nimic.
2. Este ora nouă *fără* cinci minute.
3. Un edificiu modern nu poate fi făcut *fără* un bun proiect.

La (Ideia fundamentală: contact şi referinţă).

1. M-am întîlnit cu el *la* restaurant.
2. Mă aşteaptă *la* poartă.
3. El se întoarce *la* noapte.
4. *La* tinereţe îşi face omul iluzii.
5. Pleacă astăzi *la* prînz.
6. De la Bucureşti *la* Ploieşti, trenul face două ore.
7. Scrisoarea e bătută *la* maşină.

IV. *Fonologia — Hiatul*

real	[re-ál]	ruină	[ru-í-nə]
străin	[strə-ín]	autobuz	[a-u-to-búz]
scriitor	[skri-i-tór]	autor	[a-u-tór]
cauză	[ká-u-zə]	înainte	[în-a-ín-te]

V. *Traducerea lecturii de la paragraful I/A.*

A. *Compras de Natal*

O senhor João Ionescu, sua esposa e seu cunhado Pedro, decidiram fazer compras de Natal.

Pedro saiu mais cedo do escritório e por volta das quatro horas chegou à casa de João, na Rua da Fonte.

— Bom dia! Estão prontos? Podemos partir?

— Bom dia. Estávamos esperando você.

— Que acham? * Vamos à Loja Central?

— Sim, sem dúvida. Tem de tudo.

— Então, peguemos um táxi.

— Não, vamos de ônibus. A esta hora não está muito cheio.

— Vocês desejam comprar o quê?

— Nós queremos comprar várias coisas. Primeiro, vou comprar um suéter e um terno para o meu marido.

— Está bem. Então vamos à seção de roupas. Você deseja comprar o quê?

— Quero uma porção de coisas. Depois de vocês terminarem de fazer suas compras, vamos ao terceiro andar, de vestidos, e depois ao nono, de perfumes e farmácia.

*

* *Acham,* no plural; Pedro está-se dirigindo a duas pessoas: o senhor e a senhora Ionesco.

— Com que podemos servi-los? pergunta um balconista.

— Um suéter de cor clara.

— De lã?

— Sim, de lã.

*

Depois que João e Pedro terminaram de fazer suas compras, tomaram o elevador e foram ao terceiro andar, de roupas para senhoras.

Vendedor — Um vestido para a senhora?
Sra. Ionesco — Sim, tamanho 36.
Vendedor — De que cor?
Sra. Ionesco — Quero ver vários.
Vendedor — Aqui a senhora tem quatro vestidos de cores diversas.
Sra. Ionesco — Não. Não me agradam. Este é muito escuro.
Vendedor — E este?
Sra. Ionesco — Este é muito largo. Não fica bem em mim.
Vendedor — Sim. Tem razão. É muito largo. Prove este. É muito moderno.
Sra. Ionesco — Sim. Deste eu gosto.
Vendedor — Fica muito bem na senhora. Cai muito bem.
Sra. Ionesco — Quanto custa?
Vendedor — É barato: 250 cruzeiros.
Sra. Ionesco — Aquele de cor verde, quanto custa?
Vendedor — O mesmo preço.

*

A senhora Ionesco comprou dois vestidos, uma garrafa de água de colônia, um par de sapatos, três blusas de várias cores e uma escova de dentes. Depois disso, pediu a conta.

— 800 cruzeiros. Deseja que os enviemos à sua casa?
— Sim. Aqui está o nosso endereço.
— Boa tarde, muito obrigado.

B. *Citiți lectura de la paragraful I/A și notați în scris expresiile care vi se par mai usuale.*

VI. *Recapitulare*

A. Recitiți paragraful II/Lecția 17.

B. Recapitulați exercițiul de la paragraful I/L/Lecția 16.

C. Recapitulați exercițiul de la paragraful II/B/și C/Lecția 15.

LECȚIA 19
NOUĂSPREZECE
A NOUĂSPREZECEA

I. *GRAMATICA*

Pronumele personal
Forma accentuată (Continuarea lecției 17)

A. *Acuzativul*

	I	II	III m.	III f.	
Sg.	mine	tine	el	ea	[míne, tíne, e̯l, e̯a]
Pl.	noi	voi	ei	ele	[noi̯, voi̯, e̯i̯, e̯éle]

Deseară vin *la tine.*
Vreau să vorbesc *cu tine.*
Vreau să vorbesc *cu el.*

Pe mine mă așteaptă Ion.
Te aștept *pe tine* acasă.
Pe tine te aștept acasă.
Pe ei îi aștept la orele zece

Mă așteaptă Ion.
Te aștept acasă.
Îi aștept la orele zece.

|> Formele accentuate *(mine, tine...)* sînt întotdeauna însoțite de o prepoziție.

Formele *pe mine, pe tine...* sînt întotdeauna însoțite de *mă, te, îl...*

Dar, *mă, te, îl, ne, vă, îi* se pot construi fără forma accentuată *pe mine, pe tine...*

B. *Dativul*

	I	II	III m.	III f.	
Sg.	mie	ție	lui	ei	[míe̯, tsíe̯, lui, e̯i̯]
Pl.	nouă	vouă	lor	lor	[nou̯ə, vóu̯ə, lor]

Mie îmi dă o țigară.
Ție îți dă un caiet.
Lui îi dă un stilou.
Nouă ne dă țigări.
Vouă vă dă cărți.
Lor le dă creioane.

|> *Mie, tie ...* (forme accentuate) sînt, aproape întodeauna însoțite, de *îmi, îți ...* (forme neaccentuate).

|> Formele accentuate: *mie, tie ...* (dat.) sînt întrebuințate fără prepoziție, în timp ce, formele accentuate: *mine, tine ... (acuzativ),* sînt precedate întodeauna de prepoziții: *pe mine, pe tine...*

C. 1. *Citiţi de mai multe ori frazele următoare.*
2. *Puneţi aceste fraze la perfectul compus.*
De exemplu: Pe mine m-a trimis să aduc o scrisoare.

1. Pe mine mă trimite să aduc o scrisoare.
2. Pe tine te trimite să cumperi ţigări.
3. Pe el îl aşteaptă pînă la orele unsprezece.
4. Mie îmi dă o informaţie.
5. Ţie îţi dă o lămurire.
6. Lui îi scrie o scrisoare.

D. *Conversaţie*

1. *Citiţi de mai multe ori următoarele întrebări.*
2. *Răspundeţi cu frazele de la paragraful de mai sus.*

1. Pe cine a trimis Petre să aducă o scrisoare?
2. Pe cine a trimis Ion să cumpere ţigări?
3. Pe cine îl aşteaptă pînă la orele unsprezece?
4. Cui îi dă Ion o informaţie.
5. Cui îi dă o lămurire?
6. Cui îi scrie Ion o scrisoare?

II. *Pronumele reflexiv* *

A. Sg./Pl. { acuzativ *se, -se, s-*; dativ *îşi, -şi, şi, şi-* } — Celelalte forme sînt la fel ca cele de la pronumele personal.

Verb + Pronume personal

acuzativ		*dativ*	
Ind. prez.	*Perf. comp.*	*Ind. prez.*	*Perf. comp.*
Mă decid	M-am decis	Imi amintesc	Mi-am amintit
Te decizi	Te-ai decis	Iţi aminteşti	Ţi-ai amintit
Se decide	S-a decis	Işi aminteşte	Şi-a amintit
etc.			etc.

B. 1. *Citiţi de mai multe ori frazele următoare.*
2. *Puneţi aceste fraze la indicativul prezent.*

1. Aurel s-a decis să vină la mine.
2. Ne-am dus împreună la cinematograf.
3. Filmul s-a terminat la orele zece.
4. Ne-am amintit de prietenul nostru Ion.
5. Ne-am dus să-i facem o vizită.
6. Ne-am întors acasă la miezul nopţii.

---

* Vezi şi lecţia 14.

C. *Conversaţie*

Citiţi întrebările următoare. Răspundeţi cu frazele de mai sus.

1. Cine s-a decis să vină la mine?
2. Unde ne-am dus împreună?
3. Cînd s-a terminat filmul?
4. De cine ne-am adus aminte?
5. Ce am decis amîndoi?
6. Cînd ne-am întors acasă?

D. *Construcţii cu pronumele reflexiv*

|> [*Se*] poate exprima un subiect nedeterminat (în portugheză: *fala-se*).

1. Se vorbeşte de o criză economică.
2. Se zice că guvernul va schimba ministrul de finanţe.
3. Se crede că situaţia e gravă.
4. Se pare că guvernul va lua măsuri energice.

Construcţia se + verb *poate uneori să aibă valoare pasivă:*

1. "Scrisoarea Pierdută" de Caragiale *s-a reprezentat ieri seară.*
2. Spectacolul s-a transmis la televiziune.
3. Piesa *se va juca* în fiecare seară.
4. La fiecare spectacol *se rezervă* cîteva locuri pentru studenţi.

Forma pasivă.

1. "Scrisoarea Pierdută" de Caragiale *a fost reprezentată* ieri seară.
2. Spectacolul *a fost transmis* la televiziune.
3. Piesa *va fi jucată* în fiecare seară.
4. La fiecare spectacol *sînt rezervate* cîteva locuri pentru studenţi.

III. *Pronumele personal:* | *dumneata, dumneavoastră.* |

(Completează tabloul de la lecţia 17) *

	II m., f.			
Sg.	tu	N.	dumneata	dumneavoastră
	tine	Ac.		
Pl.	voi	N. Ac.	dumneavoastră	
	III N. Ac.			
Sg.	el	M.	dînsul	dumnealui
	ea	F.	dînsa	dumneaei
Pl.	ei	M.	dînşii	dumnealor
	ele	F.	dînsele	

* Vezi şi lecţia a patra.

|> Formele pronominale: *dumneata, dînsul* ... sînt întrebuinţate uneori cu nuanţă de politeţă atenuată.
|> Pronumele *dumneavoastră* este o formă de politeţa şi se construieşte cu verbul la plural.

B. 1. *Citiţi frazele de mai jos.*

2. *Înlocuiţi pronumele* dumneavoastră cu tu (*atenţie la acord*) şi dumneata, dînsul *cu* tu, el, ea.

1. In timp ce dumneata vorbeai, el lua note.
2. În timp ce dînsul vorbea, tu scriai.
3. Dînsul a făcut o conferinţă interesantă.
4. Dînsa este studentă.
5. Dumneavoastră sînteţi profesor.
6. Îmi place cum scrieţi dumneavoastră.
7. Pe d-voastră v-am văzut ieri la cinematograf.
8. Vă căutam pe dumneavoastră, nu pe el.

IV. *Pronumele personale*

Tablou recapitulativ acompaniat de exemple.

Pers. 1-a	*Singular*
Eu lucrez. *(Mie) îmi* dă un creion. Dă-*mi* creionul! *(Pe mine)* m-a găsit acasă.	
Pers. 2-a	
Tu lucrezi. *(Ţie) îţi* dă un creion. ..... *(Pe tine) te* invit la teatru.	*Dumneata* lucrezi. *(Dumitale) îţi* dă un creion. *(Dumneavoastră) vă* dă un creion. *(Pe dumneata) te* invit la teatru. *(Pe dumneavoastră) vă* invit la mine.
Pers. 3-a	
El este profesor. ..... Cartea *lui* este cunoscută. *(Lui) îi* place muzica. *(Pe el)* îl cheamă Ion. ..... *Ea* este profesoară.	*Dînsul* este profesor. *Dumnealui* este profesor. Cartea *dumnealui* este cunoscută. *(Dumnealui) îi* place muzica. *(Pe dînsul)* *(Pe dumnealui)* | *îl* cheamă Ion. *(Dînsa)* *(Dumneaei)* | este profesoară.

Cartea *ei* este cunoscută.
(Ei) îi place muzica.
. . . . . .
(Pe ea) o cheamă Claudia.
. . . . . .

Cartea *dumneaei* este cunoscută.
(Dumneaei) îi place muzica.
(Dînsei) îi place muzica.
(Pe dînsa) / *(Pe dumneaei)* | *o* cheamă Claudia.

Plural

Pers. 1-a

Noi lucrăm.
(Nouă) ne dă un creion.
Dă-*ne* creionul!
(Pe noi) ne-a găsit acasă.

Pers. 2-a

Voi lucrați.
(Vouă) vă dă un creion.
(Pe voi) vă invit la teatru.

Dumneavoastră lucrați.
(Dumneavoastră) vă dă un creion.
(Pe dumneavoastră) vă invit la teatru.

Pers. 3-a

Ei sînt profesori.
. . . . . .
Cartea *lor* e cunoscută.
(Lor) le place muzica.
. . . . . .
(Pe ei) îi cheamă cineva.
. . . . . .
Ea este profesoară.
. . . . . .

Cartea *lor* e cunoscută.
(Lor) le place muzica.

. . . . . .
(Pe ele) le cheamă cineva.

Dînșii / *Dumnealor* | sînt profesori.
Cartea *dumnealor* e cunoscută.
(Dumnealor) / *(Dînșilor)* | *le* place muzica.
(Pe dumnealor) / *(Pe dînșii)* | *îi* cheamă cineva.
Dînsele / *Dumnealor* | sînt profesoare.
Cartea *dumnealor* e cunoscută.
(Dumnealor) / *(Dînselor)* | *le* place muzica.
(Pe dumnealor) / *(Pe dînsele)* | *le* cheamă cineva.

B. *Făcînd acordul cu cuvintele subliniate, introduceți pronumele corespunzătoare.*

De exemplu: 1. Am pus *umbrela* mea după ușă, unde ai pos-*o* tu ***pe a ta.***
2. Acesta este *stiloul tău?* Nu, *al meu* e pe masă.

1. Am pus *umbrela mea* după ușă, unde ai pus . . . tu . . .?
2. Acesta e *stiloul tău?* Nu, . . . e pe masă.
3. Acesta este pardesiul *lui Ion?* Nu, . . . e pe scaun.
4. E *al Mariei?* Nu, . . . e albastru.
5. E aceasta bricheta *lui Petre?* Nu, nu-i . . .

6. Aceste bilete sînt *ale voastre?* Nu, nu sînt . . .
7. Aceasta e umbrela *Ioanei?* Nu, nu-i . . .
8. Aceasta este servieta *ta?* Da, este . . .
9. Aceasta este cartea *Ioanei?* Nu, nu-i . . .
10. Noi ne-am făcut *temele nostre.* Voi le-aţi făcut . . . voastre?
11. Noi am terminat de citit *cartea.* Ion a terminat- . . . pe a lui?
12. El şi-a făcut *datoria.* Tu ţi-ai făcut- . . . (. . .)?

V. *Recapitulare*

Recitiţi lectura de la paragraful II. lecţia 13.

LECȚIA DOUĂZECI ȘI DOUA 20

I. *LECTURA*

SOMNOROASE PĂSĂRELE

Mihai Eminescu (1850-1889)

I

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele —
Noapte bună!

II

Doar izvoarele suspină,
Pe cînd codrul negru tace;
Dorm și florile-n grădină —
Dormi în pace!

III

Trece lebăda pe ape,
Între trestii să se culce —
Fie-ți îngerii aproape,
Somnul dulce!

IV

Peste-a nopții feerie
Se ridică mîndra lună,
Totu-i vis și armonie —
Noapte bună!

Comentări

Prima parte a fiecărei strofe e o descriere a naturii care, spre seară, se pregătește să fie absorbită de liniștea nopții. Partea a doua e o urare adresată iubitei, ca semn că armonia naturii se extinde asupra universului uman.

I. Noapte bună!
II. Dormi în pace!
III. Fie-ți îngerii aproape, Somnul dulce!
IV. Noapte bună!

Expresiile: *florile-n, peste-a, totu-i,* sînt eliziuni provocate de motive ritmice. Sînt posibile și în vorbirea curentă. Formele comune sînt: *florile în, peste a, tot (ul) e.*
Traducerea literară a acestei poezii nu prezintă dificultăți. Aproape toate cuvintele au fost întrebuințate în lecțiile anterioare și se găsec în vocabularul de la sfîrșitul cărții.

II. *Gramatică*

A. *Acuzativul cu prepoziția* | *pe* |

1. Iată-l pe Ion.
2. L-am invitat la masă pe Aurel.
3. Iată-l pe fratele meu.

4. L-am rugat pe domnul deputat să...
5. L-am chemat pe el, nu pe tine.
6. Vă căutam pe d-voastră.

|> 1. Complementul direct, cînd indică persoane cunoscute, se construieşte cu prepoziţia *pe*.

|> 2. Prepoziţia *pe*, cînd e întrebuinţată ca semn al acuzativului, în general, nu se traduce în limba portugheză: *olha o João*.

|> 3. Formele accentuate ale pronumelui personal la acuzativ sînt însoţite de prepoziţia *pe: pe mine, pe tine, pe el*.

|> 4. Se spune: Te rog, dă-mi o carte.
Il rog (pe el) să-mi facă această favoare.

Nu se spune: Rog pe tine.
(vezi: lecţia 19, paragraful I/A)

B. *Acuzativul fără prepozîia* | *pe* |

1. Am chemat la masă un profesor.
2. El a mai invitat un cunoscut.
3. La restaurant am întîlnit un român.
4. Am citit un jurnal românesc.
5. După masă am vizitat um prietin.

|> Complementul direct, cînd indică persoane nedeterminate sau obiecte, se construieşte fără prepoziţia *pe*.

C. *Inrtoduceţi prepoziţia* pe *în locurile unde este necesară.*

De exemplu: Îl caut pe profesor? Nu, te caut pe tine.

1. Îl caut ... profesor? Nu, te caut ... tine.
2. L-ai invitat ... prietenul tău la masă? Da, l-am invitat.
3. Ai cumpărat tabloul ... acela? Nu, l-am cupărat ... celălalt.
4. Ai cunoscut-o ... domnişoara Ana? Da, am cunoscut-o.
5. L-ai salutat ... Ion? Nu, nu l-am salutat.
6. L-ai văzut ... Ionescu? Nu, nu l-am văzut.
7. Ai citit ... jurnalul de azi? Nu, nu l-am citit.
8. Ai consultat ... medicul? Da, l-am consultat ieri.
9. Ai văzut ... filmul de la "Odeon"? Da, l-am văzut.
10. Ai consultat ... un medic? Nu, nu am avut timp.
11. Ai văzut ... expoziţia? Da, am văzut-o ieri.
12. L-ai cunoscut ... pictor? Nu, nu l-am cunoscut.

Notă: Nu se întrobuinţează prepoziţia *pe* în frazele de la numărul: 3 (prima parte), 7, 8, 9, 10, 11.

III. *Prepoziţii:*

pe	*către*	*spre*	*lîngă*

A. Pe (Sensul fundamental: situarea la suprafaţă; e frecvent în expresii sau locuţiuni (3, 4).

1. Toate cărţile sînt *pe* masă.
2. La ora nouă nu mai era nimeni *pe* stradă.
3. Se apropie *pe* tăcute. *
4. Vorbeşte *pe* româneşte. **

B. *Către* (Dă ideea de orientare, de apropiere).

1. S-a îndreptat *către* răsărit *(spaţiul).*
2. Am ajuns în sat *către* ziuă *(timpul).*
3. În ziua aceea, *către* seară, s-a întors din călătorie *(timpul).*

C. *Spre* (Dă ideea de orientare şi de apropriere).

1. Se îndreaptă *spre* casă *(spaţiul).*
2. A ajuns acasă *spre* dimineaţă *(timpul).*

D. *Lîngă* (Dă ideea de imediata apropriere a unui obiect).

1. L-am întîlnit *lîngă* şcoală.
2. *Lîngă* mine era şi Petre.
3. Ei stau unul *lîngă* altul.
4. Mergem pe *lîngă* drum

IV. *Traducere*

Traduceţi în romaneşte următoarele propoziţii:

1. Olha o João!
2. Convidei João para almoço.
3. Olha o meu irmão!
4. Pedi ao senhor deputado que ...
5. Chamei a ele, não a você.
6. (Eu) procurava o senhor.
7. Peço-lhe que me faça um favor.
8. Convidei um professor para jantar.

V. *Recapitulare*

Repetaţi exerciţiul de la paragraful I/D şi F, lecţia 14.
Repetaţi exerciţiul de la paragraful I/E, lecţia 12.

---

* Em silêncio.
** Em romeno.

LECȚIA DOUĂZECI ȘI UNU
A DOUĂZECI ȘI UNA 21

I. *GRAMATICĂ*

A. *Pronumele nedefinit* / *Pronumele negativ*

cineva, ceva
nimeni, nimic

cineva	altcineva	nimeni
ceva	altceva	nimic

1. Era *cineva* la ușă? — Nu, nu era *nimeni.*
2. Era *Petre*? — Nu, nu era Petre, era *altcineva.*
3. Avea *ceva* de vînzare? — Nu, nu avea *nimic.*
4. Avea mere de vînzare? — Nu, avea *altceva.*

|> Pronumele nedefinite *cineva, altcineva* (g. d. *cuiva, altcuiva*) înlocuiesc nume de persoane (1,2), iar *ceva, altceva* înlocuiesc numai nume de lucruri (3,4).

Pronumele negativ, *nimeni* (g. d. *nimănui*) înlocuiește nume de persoane, iar *nimic* nume de lucruri.

B. *În locul punctelor puneți pronume nedefinite sau negative, în acord cu sensul frazei. La dreapta găsiți răspunsurile.*

1. Am impresia că nu era Ion, era ...	altcineva
2. Am avut impresia că era Ion, însă nu era ...	nimeni
3. Credeam c-a adus ..., dar nu avea ... cu el.	ceva, nimic
4. Mi-a spus ..., dar n-am înțeles ...	ceva, nimic
5. Dumneata poți să pleci, să intre ...	altcineva
6. Spune-mi ... nou.	ceva
7. Astea sînt nimicuri, ... mai știi?	altceva
8. În afară de asta, ce mai știi? — Nu mai știu ...	nimic
9. Fără probe, ... nu mă convinge.	nimic
10. E ... acolo? Nu, aici nu e ...	cineva, nimeni
11. Ați spus cuiva secretul? Nu, nu l-am spus ...	nimănui
12. Cui ați dat cheia? Nu am dat-o ...	nimănui

II. *Gradele de comparație*

A. Comparativul

Ion e *mai* inteligent *decît* Grigore.
Ion e *mai* înalt *ca* Petre.

superioritate
mai — decît (ca)

Ion e *tot aşa de* înalt *ca* Petre.
El e *tot atît* de inteligente *ca* tine.
Acest tablou e *la fel de* bun *ca* acela.

Acest pachet e *mai puţin* greu *decît* acela
Filmul acesta e *mai puţin* frumos *ca* acela.

egalitate
tot aşa
tot atît (de) ca
la fel
inferioritate
mai puţin — decit (ca)

B. *S u p e r l a t i v u l*

El este *cel mai* înalt dintre ei.
El e *cel mai* bun elev *din* clasă.

Acesta este *cel mai* frumos tablou.
Aceasta e *cea mai* nouă carte.

Petre este scriitorul *cel mai puţin* cunoscult.

cel mai
+
(dintre)
(din)

cel mai putin
+
(dintre)

C. *Superlativul absolut*

Petre este *foarte* inteligent.
Maria e *tare* frumoasă.

Filmul e *extraordinar* de interesant.
Filmul e *extrem* de interesant.

foarte
tare

extraordinar
extrem,
etc.

D. *Citiţi fiecare frază cu cele patru forme de comparativ, după modelul următorului exemplu:*

1. Anul acesta e (cald) . . . anul trecut.
a) Anul acesta e mai cald decît anul tecrut.
b) Anul acesta e tot aşa de cald ca anul trecut.
c) Anul acesta e la fel de cald ca anul trecut.
d) Anul acesta e mai puţin cald ca anul trecut.

1. Anul acesta e (cald) . . . anul trecut.
2. Acest film e (frumos) . . . celălalt.
3. Petre e (activ) . . . Aurel.
4. El aleargă (repede) . . . Ion.
5. Azi e (frig) . . . ieri.

E. *idem cu superlativul.*

Exemplu. New York e cel mai mare oraş din America.
New York e un oraş foarte mare.
New York e extraordinar de mare.

1. New York e (mare) oraş din America.
2. Ion e (înalt) dintre fraţi.
3. Tabloul acesta e (expresiv).
4. Strada acesta e (frumoasă).

III. *Numeralul.*

A. *Numeralele distributive.*

Ei merg cîte doi	cîte	unu
Am dat la fiecare cîte trei mere		doi
		trei
Am primit de la fiecare cîte zece lei.		zece

B. *Numeralele adverbiale*

L-am întîlnit o dată la cinematograf		o dată	
L-am întîlnit de două ori.	de	două	ori
L-am rugat de trei ori.		trei	
L-am căutat ieri de patru ori.		patru	
L-am întrebat de două ori, dar n-a răspuns.		zece	

o dată = *uma vez*
de două ori = *duas vezes*, etc.

C. *Socoteli şi fracţiuni*

2 + 2 = 4	doi şi cu doi fac patru.
3 — 1 = 2	trei minus unu fac doi.
3 × 3 = 9	trei îmulţit ou trei fac nouă.
10 : 2 = 5	zece împărţit cu doi fac cinci.
5%	cinci la sută

— plus (şi cu)	1/2 o jumătate
— minus (fară)	1/3 o treime
× înmulţit (ori)	1/4 o pătrime (un stert)
: împărţit	1/5 o cincime
= fac (egal)	1/1.000 o miime
% la sută	12 o duzină

D. *De citit*

3 + 1 = 4	2 — 1 = 1	2 × 2 = 4	4 : 2 = 2
3 + 3 = 6	6 — 1 = 5	3 × 2 = 6	6 : 3 = 2
5 + 3 = 8	8 — 6 = 2	3 × 3 = 9	9 : 3 = 3
8 + 0 = 8	9 — 5 = 4	4 × 2 = 8	8 : 4 = 2
10 + 9 = 19	100 — 90 = 10	5 × 5 = 25	50 : 2 = 25
15 + 8 = 23	200 — 50 = 150	8 × 5 = 40	10 : 5 = 2
90 + 9 = 99	800 — 10 = 790	3 × 9 = 27	90 : 10 = 9
50 + 5 = 55	900 — 90 = 810	8 × 8 = 64	80 : 4 = 20

1/2 1/5 1/10 1/1.000 2/5 (două cincimi)

IV. *Lectură* — *PROBLEME*

A. Ieri am cumpărat din piață două kilograme de cartofi și am plătit doi lei; un kilograma de ceapă pe care am plătit 70 de bani; două kilograme de morcovi pe care am dat trei lei; o jumătate de kilogram de fasole verde pe care am dat patru lei. În total am cheltuit zece lei și șaptezeci de bani.

Azi am cumpărat:

o duzină de portocale	1,50
1 kg. de mere	1,00
2 kilograme de pere	1,20
2 kilograme de prune	1,00
3 kilograme de struguri	2,00
total	8,20

De Anul Nou am cumpărat:

două cămăși	8,00
o cravată	2,00
un pulover	7,00
o pereche de pantofi ...	9,00
total	26,00

(douăzeci și șase de lei)

B. *Formați întrebări și răspunsuri cu frazele din lectura de mai sus. Întrebuințați următoarele întrebări:*

Ce ai cumpărat? Ieri am cumpărat două kilograme de cartofi, un kilogram de carne.....
Cît a costat? Două kilograme de cartofi au costat...., un kilogram de ...
Cît ai cheltuit? Am cheltuit în total .....
Ce ai cumpărat azi? Azi am cumpărat o duzină de portocale ...
Cît a costat? O duzină de portocale a costat ..., un kilogram de mere...
Cît ai cheltuit? În total am cheltuit ....
Ce ai cumpărat de Anul Nou?
Cît a costat?
Cît ai cheltuit în total?

V. *Prepoziții*

Contra deasupra înaintea	— cu genitivul
Datorită grație	— cu dativul

1. A sosit cu cinci minute *înaintea* mea.
2. A sosit cu trei minute *înaitea* plecării trenului.

3. Majoritatea s-a pronunţat *contra* lui şi *contra* proiectului prezentat de
4. A reuşit *datorită* împrejurărilor.
5. A reuşit *datorită* ajutorului nostru.
6. A obţinut aprobarea *graţie* nouă.
7. A obţinut aprobarea *datorită* mie (lui, nouă).

VI. *Recapitulare*

Repetaţi exerciţiile de la paragraful I/D, E, F, lecţia 17.

LECȚIA 22
DOUĂZECI ȘI DOUA
A DOUĂZECI ȘI DOUA

I. *LECTURA*

ÎNTRE PRIETENI

A. — Uite! De două zile plouă. Imposibil să mergem la cinematograf.

— Rulează filmul "O Noapte Furtunoasă", adaptare după piesa lui Caragiale. E foarte bine interpretat. Țin mult să-l vedem.
— Dacă mai plouă, prefer să stau în casă. Vreau să termin de citit romanul lui Petrescu.
— Atunci mă duc singur. Apropo. Ce cărți mai interesante au apărut?
— În afară de romanul acesta, apărut luna trecută, nimic interesant. În schimb, expozițiile de pictură sînt foarte bune.
— Ai dreptate. Am văzut săptămîna trecută una excepțională.
— Care? Aceea de la "Galeria Păcii"? Înrta-adevăr, aceea e foarte bună, am văzut-o de două ori.

B. În timp ce Grigore și Marcel discutau agitați despre pictură și despre ultimele două jocuri de fotbal, se aude soneria. "Trebie să fie Vasile".

— Nu mă așteptam să vă găsesc acasă, zice Vasile, intrînd. Am venit să vă iau la cinematograf.
— Te duci cu Marcel. Nu vreau să ies pe ploaia asta.
— Nu, mergem cu toții.
— Atunci prefer să mergem la un restaurant.
— Nu sînt dispus să merg la restaurant. În cazul acesta mai bine stăm în casă și ne uităm la televizor. La ora zece se dă o piesă de Ionescu.

C. Cîteva minute înaintea reprezentării piesei lui Ionescu se întorc acasă și părinții lui Grigore, domnul și doamna Stănescu.

— Bună seara, ne bucurăm mult că sînteți aici.

Au urmărit împreună programul de televiziune, făcînd diferite comentarii și, dupã aceea, doamna Stănescu le-a oferit o gustare.

— Doriți un sandvici cu brînză sau cu cașcaval?
— Preferăm cu brînză și cu salam.
— Și cu bere, adaugă Grigore... Și nu uita să aduci și cîteva felii de salam.

D. În timpul gustării, d-na Stănescu a vorbit despre vizisita făcută în casa prietenului lor, profesorul de fizică.

— Ne-a vorbit mult despre progresul științific din ultimii ani, despre progresul făcut în computeri și despre aparatele destinate zborurilor interplanetare.

Conversaţia l-a interesat mult pe Marcel care se specializează în fizica nucleară şi care s-a întors de curînd din Anglia unde a făcut practică într-o uzină.
Puţin înainte de ora 12, Marcel şi Vasile şi-au luat la revedere de la doamna şi domnul Stănescu şi de la prietenul lor Grigore.
— La revedere, vă aşteptăm mîine.
— La revedere, pe mîine.

E. *As palavras desse texto podem ser encontradas no vocabulário final; mencionamos, todavia, algumas expressões mais usuais.*

Uite!	Imperativ com valor de interjeição. *Olha* do verbo *a se uita, olhar.*
Şi ne uităm la televizor.	E assistimos a televisão. — *ne uităm* vide acima.
Şi nu uita să aduci...	E não esqueça de trazer... — *uita* do verbo *a uita,* esquecer.
De două zile plouă.	Há dois dias está chovendo.
Rulează filmul.	Passa o filme.
Ţin mult să-l vedem.	Quero muito que o vejamos. — *ţin* do verbo *a ţine,* muito rico em sentidos e expressões: segurar, segurar na mão; *a ţine minte,* reter na memória, não esquecer.
Prefer să stau în casă.	Prefiro ficar em casa.
Atunci mă duc singur.	Então vou sozinho.
În schimb.	Loc. adv., pelo contrário, em compensação — *a schimba,* v. trocar.
Discutau agitaţi despre...	Conversavam agitados sobre...
Se aude soneria.	Ouça-se a campainha.
Trebuie să fie Vasile.	Deve ser Basílio.
Nu mă aşteptam să vă gasesc acasă.	Não esperava encontrá-los em casa.
Am venit să vă iau la cinematograf.	Vim para levá-los ao cinema.
Nu vreau să ies pe ploaia asta.	Não quero sair nessa chuva.
Atunci prefer să mergem la un restaurant.	Então prefiro que vamos a um restaurante.
(Atunci) se întorc acasă şi părinţii lui Grigore.	(Então) voltam para casa também os pais de Gregório.
Ne bucurăm că sînteţi aici.	Nós nos alegramos de que estejam aqui.
Au urmărit împreună programul de televiziune.	Assistiram juntos ao programa de televisão.
Le-au oferit o gustare.	Ofereceram-lhes um lanche.
Sandvici cu brînză sau cu caşcaval.	Sanduíche com quijo ou com quiejo prato.
Şi nu uita să aduci şi cîteva felii de salam.	E não esqueça de trazer também algumas fatias de salaminho.
Progresul făcut în computeri.	O progresso feito nos computadores.

Aparatele destinate zborurilor interplanetare.
S-a întors din Anglia, din călătorie.
S-a întors acasă.
Şi-a luat la revedere de la doamna şi domnul Stănescu..
La revedere, vă aşteptăm mîine.

Os aparelhos destinados aos vôos interplanetários.
Voltou de uma viagem à Inglaterra.

Voltou para casa.
Despediu-se da senhora e do senhor Stanesco.
Adeus, os esperamos amanhã

II. *Gramatică*

A. *Pronumele şi adjectivul demonstrativ* acesta, acela

	Apropierea		*Depărtarea*		
	M.	F.	M.	F.	
Singular					
N. Ac.	acesta	aceasta	acela	aceea	Pronume demonstrativ sau adjectiv demonstrativ situat după substantiv.
G. D.	acestuia	acesteia	aceluia	aceleia	
Plural					
N. Ac.	aceştia	acestea	aceia	acelea	
G. D.	acestora		acelora		
Singular					
N. Ac.	acest	această	acel	acea	Adjectiv demonstrativ situat înaintea substantivului.
G. D.	acestui	acestei	acelui	acelei	
Plural					
N. Ac.	aceşti	aceste	acei	acele	
G. D.	acestor		acelor		

B.

	Apropierea		*Depărtarea*	
Singular				
M.	Acest băiat Băiatul acesta Acesta	este silitor.	Acel băiat Băiatul acela Acela	este silitor.
F.	Această carte Cartea aceasta Aceasta	este a mea.	Acea carte Cartea aceea Aceea	este a mea.

Plural

M.	Aceşti băieţi Băieţii aceştia Aceştia	sînt silitori.	Acei băieţi Băieţii aceia Aceia	sînt silitori.
F.	Aceste cărţi Cărţile acestea Acestea	sînt ale lui.	Acele cărţi Cărţile acelea Acelea	sînt ale lui.

C. *Construiţi propoziţiile de mai jos (întrebările şi răspunsurile), după modelul următorului exemplu:*

1. Care este haine d-vs.? ... este haina mea.

a) Care este haina d-vs.? Aceasta este haina mea.
b) Este aceasta haina d-vs.? Nu, a mea este aceea.
c) Care sînt hainele d-vs.? Acestea sînt hainele mele.

1. Care este haina d-vs.? ... este haina mea.
2. Care este cămaşa ta? ... este cămaşa mea.
3. Care este creionul tău? ... este creionul meu.
4. Care este paharul lui? ... este paharul lui. (acela)
5. Care este casa lui? ... este casa lui. (aceea)
6. Care este automobilul d-vs.? ... este automobilul meu. (acela)

D. *Genitivul şi dativul*

	Apropierea		*Depărtarea*	
Singular				
M.	Acestui domn Acestuia	i-am dat un cadou.	Acelui domn Aceluia	i-am dat un cadou.
F.	Acestei doamne Acesteia	i-am dat un cadou.	Acelei doamne Aceleia	i-am dat un cadou.
Plural				
M.	Acestor domni Acestora	le-am dat un cadou.	Acelor domni Acelora	le-am dat un cadou.
F.	Acestor doamne Acestora	le-am dat un cadou.	Acelor doamne Acelora	le-am dat un cadou

E. *Construiți frazele de mai jos după modelul următorului exemplu:*

1. I-am dat studentului dreptate.

a) I-am dat acestui student dreptate.
b) I-am dat acelui student dreptate.
c) I-am dat acestuia dreptate.
d) I-am dat aceluia dreptate.

1. I-am dat studentului dreptate.
2. I-am dat funcționarului lămuriri.
3. I-am dat călătorului informații.
4. Am admirat discursul oratorului.
5. Am vizitat expoziția unui pictor.
6. Am citit cartea scriitorului.

III. *Conversație*

A. *Formulați întrebări și răspunsuri.*

De exemplu: Cînd a început să plouă? A început să plouă de curînd.

1. A început să plouă.	Cînd?	De curînd ...
2. Mergem la cinematograf.	Cînd?	Astă seară ...
	De ce?	Fiindcă se dă filmul ...
3. Prefer să stau în casă.	De ce?	Ca să ...
4. Citesc o carte nouă.	Ce carte?	Un roman de ...
5. Am vizitat o expoziție.	Ce?	Aceea de la ...
6. Se aude soneria.	Cînd?	În timp ce ...
7. Să mergem la restaurant.	Doriți?	Nu, ...
8. A venit de la o vizită doamna Stănescu.	Cînd?	În timp ce ...
9. Sandvici cu brînză.	Doriți?	Da, ...
10. Salam și bere.	Ce mai doriți?	Mai dorim ...
11. În timpul gustării au conversat.	Despre ce?	Despre progresul ...
12. Conversația a interesat.	Pe cine?	Pe Marcel ...
13. Și-au luat la revedere.	Cînd?	La miezul nopții ...

B. *Repetați aceste întrebări pînă ce aplicarea lor se face cu ușurință, fără ezitări și fără greșeli.*

C. *Pe baza frazelor din coloana întîi, expuneți conținutul lecturi de mai sus.*

LECȚIA 23
DOUĂZECI ȘI TREIA
A DOUĂZECI ȘI TREIA

I. *GRAMATICĂ*

A. *Viitorul:* | *o să ..., am să ...* |

a) Te vei duce (mîine) la Rio de Janeiro? — Da, mă voi duce.
sau:

b) O să te duci (mîine) la Rio de Janeiro? — Da, o să mă duc.

c) Ai să te duci (mîine) la Rio de Janeiro? — Da, am să mă duc.

|> Formarea viitorului cu ajutorul conjunctivului este foarte comună, atît în limba scrisă, cît și în limba vorbită.

o să fac	am să vin	voi face
faci	ai să vii	vei face
facă	are să vină	etc.
facem	avem să venim	
faceți	aveți să veniți	
facă	au să vină	

|> Adverbul *nu* precedă forma viitorului.

Nu voi face.	Nu am să fac.
Nu o să fac.	N-am să fac.
N-o să fac.	

|> La conjunctiv, *negația* este intercalată.

Vă rog să nu faceți asta.	*Por favor, não façam isto.*
Vă rog, să nu veniți înainte de ora opt.	*Por favor, não venham antes de oito horas.*

B. 1. *Construiți următoarele propoziții cu cele trei forme de viitor.*

De exemplu: a) Voi face o călătorie în Italia.

b) O să fac o călătorie în Italia.

c) Am să fac o călătorie în Italia.

2. *Formați întrebări și răspunsuri.*

De exemplu: a) Cînd vei face o călătorie în Italia?

b) Cînd o să faci o călătorie în Italia?

c) Cînd ai să faci o călătorie în Italia?

1. Fac o călătorie în Italia.	
2. Cumpăr bilete cu două zile mai devreme.	Cînd?
3. Călătoresc cu avionul.	Cînd?
4. Invit și pe fratele meu.	Cum?
5. Rezervăm camere la hotel.	Pe cine mai ...?
6. Plecăm cu avionul de la ora 23.	Ce?
7. Sosim dimineața la ora 7.	Cu ce avion?
	Cînd sosiți?

C. *Pe baza celor șapte propoziții de mai sus, expuneți itinerariul călătoriei d-vs. în Italia.*

II. *S t r u c t u r i*

A. *Intercalarea adverbelor:* | *mai, și, prea, cam, tot.* |

> În vorbirea comună, în dialoguri, intercalarea acestor adverbe e foarte obișnuită. Ele marchează o nuanță psihologică și o nuanță de sens. Cu ajutorul lor, se formează o serie de expresii stilistice proprii limbajului vorbit. O expresie ca: *ce mai știi?* însemnează: ce noutăți știi, ce mai știi *în plus*. Sau: *ce tot vrei?* înseamnă *ce vrei mereu?*

Ce mai știi?	Que mais sabe?
Ce tot vrei?	Que mais quer?
O să le mai spun.	Vou dizer-lhes ainda mais.

B. Aceste adverbe pot să fie intercalate și la formele compuse ale verbelor.

La perfectul compus:
Am și plecat.
Te-ai cam grăbit.
N-ai prea lucrat.
Ai cam abuzat.
Nu prea mi-a plăcut.

La condițional:
Aș cam pleca.
Aș mai veni.

La viitor:
Voi mai citi. O să mai citesc.
Voi și lucra. O să mai și lucrez.
Am să mai și lucrez.
Voi cam întîrzia. Am să cam întîrziez.
O să cam întîrziez.

|> Prin intercalarea acsetor adverbe, acţiunea verbelor devine mai evidentă. Uneori au sens ironic, alteori exprimă indirect o anumită idee, sau denotă o stare psihologică.
*A*stfel: *am şi plecat* redă într-o formă mai expresivă şi mai tipică ideea "am plecat imediat" (logo foi embora).
Te-ai cam grăbit dă ideea unei incomplecte realizări. *"Voi mai şi lucra"* dă ideea că cineva lucrează fără multă insistenţă.

III. *Pronume cu valoare neutră.*

A. Unele pronume feminine pot fi întrebuinţate cu valoare neutră.

Asta (aceasta) nu-i adevărat. — Isto não é verdade.
Asta nu mă interesează. — Isto não me interessa.
Asta am mai auzit-o. — Já escutei isto.

B. Mi-a spus-*o*, dar n-am crezut. — Ele me falou isto, mas não acreditei.
Am mai auzit-*o* şi de la alţii. — Outros já me falaram disto.

IV. *T r a d u c e r e*

Traduceţi în româneşte următoarele propoziţii:

1. Hoje me levantei às sete horas.
2. Às nove horas estarei na faculdade.
3. De casa até a faculdade vou em dez minutos.
4. Hoje estudo com meu amigo João e depois almoçaremos juntos.
5. Estou a par dos acontecimentos políticos e culturais.
6. João está preparando um trabalho de economia.
7. De manhã vai à faculdade, depois de meio-dia vai à biblioteca.
8. De tarde visito um amigo.

Nota: Textul românesc se găseşte la lecţia 13, paragraful III/C.

A DOUĂZECI ŞI PATRU LECŢIA
DOUĂZECI ŞI PATRA 24

I. LECTURĂ.

A. PETIŢIUNE

Ion Luca Caragiale

E în toiul verii, cînd serviciile publice încep dimineaţa la 7 şi sfîrşesc la 2 după amiază. Toată noaptea a bîntuit căldură apăsătoare şi acuma, pe un cer senin, a răsărit soarele, ameninţînd cu groaznică dogoare. Ce are să fie peste zi?

Sînt 7 ceasuri fără 10 minute de dimineaţa. În biuroul registraturii generale a unei mari administraţiuni, impiegatul îşi pregăteşte registrul aşteptînd să bată ceasul, ca să ridice oblonul de la ferestruia pe unde i se înmînează corespondenţa oficială şi petiţiile particulare. Pe cînd se şterge de sudoare, gîndind la cine ştie ce, aude ciocănituri la oblonul lăsat. Se uită la ceasul său, regulat adineaori după cel oficial: 7 fără 5 minute ... Dă din umeri, se şterge iarăşi şi gîndeşte mai departe ... Ciocăniturile de afară au trecut; dar peste cîteva momente iar încep cu mai multă tărie şi insistenţă. Impiegatul dinăuntru se uită la ceas: 7 fără 2 minute. Dă din umeri, se şterge de sudoare şi îşi urmează gîndirile intime ... Ciocăniturile se îndoiesc cu violenţă ... În sfirşit, cele două minute au trecut: ceasul arată 7 punct. Impiegatul trage zăvorul şi ridică oblonul, lăsînd ferestruia închisă numai cu geamul. Se uită afară. La geam, e un om care aşteaptă; probabil acela ciocănea. Impiegatul ridică şi geamul.

— D-voastră ciocăneaţi aşa?

— Da.

— D-voatră nu ştiţi că biuroul se deschide la 7?

— Ba da.

Şi zicînd acestea domnul vîră adînc capul pe ferestruică înăuntru; impiegatul, surprins de această mişcare, se dă înapoi şi lasă din mînă geamul mobil, care pică peste gîtul domnului ca tăişul unei ghilotine. Domnul vrea să tragă afară capul, dar nu poate.

— Ridică! domnule! — strigă domnul cu ochii mari.

Impiegatul ridică binişor ferestruica; domnul îşi retrage capul.

— Ce poftiţi?

— Am o afacere de registrat.

Şi domnul iar vrea să vîre capul. Dar impiegatul prinde de veste, lasă repede geamul, care atinge vărful nasului domnului.

— Poftiţi pe uşă, înăuntru, dacă aveţi vreo afacere! — strigă impiegatul, făcind acelui domn semn cu mîna pe unde poate intra în biurou.

Domnul ascultă, pleacă de la ferestruică şi îndată apare în uşă. Este un om nici prea tămăr, nici prea bătrîn; pare foarte ostenit, şi un ochi

deprins ar pricepe îndată că domnul acesta n-a dormit noaptea. E asudat şi prăfuit; mişcările îi sînt nesigure ca şi articularea vorbelor. Apărînd în pervazul uşii, ţine într-o mînă pălăria de paie, cam ghemuită; cu cealaltă mîna se ţine de nas.

— Era să-mi tai nasul ... Ştii ce teribil m-ai lovit?

— Pardon ... dar nu stric eu ... Dacă vîrîţi aşa capul ...

— Nu face nimic ... n-aveţi un scaun?

B. *Vocabulário e notas.*

petiţie, -i s. f. — requerimento; var. *cerere, -i* (*a cere,* — pedir); *petiţie* ou *petiţiune* são termos menos usuais.

în toiul verii — em pleno verão; *toi, toiuri* [toi̯, tói̯ur[1]] s. n. — auge de uma situação ou de uma ação.

a bîntuit, a bîntui [bîntuí] — atacar violentamente.

încep, a începe — começar.

a răsărit soarele — nasceu o sol.

groaznic, -ă adj. — terrível.

dogoare, -i s. f. — calor forte.

ce are să fie peste zi? — que será na parte da tarde? — *peste* prep. — depois; *peste zi* — a idéia é: durante e depois de meio dia.

biuroul — do fr. bureau. A pronúncia e a ortografia mais usual deste termo é *birou, -uri s. n.* [biróu̯] — escritório.

registratură, -i s. f. — repartição de uma instituição pública na qual se recebem os requerimentos e se dá um protocolo.

impiegat, -ţi s. m. — funcionário. Termo, hoje desusado, a palavra comum é *funcionar, -i.*

să bată conj., *a bate* — a idéia é: o funcionário espera o rleógio marcar 7 horas, para abrir e iniciar o serviço.

oblon, -ul — quando o protocolo não está funcionando, o *guichet* por onde se recebem os requerimentos está fechado.

oblonul lăsat — o postigo baixado significa que o protocolo não está funcionando.

oblonul ridicat — o postigo suspenso, significa que o serviço está aberto ao público.

înmînează, a înmîna — entregar na mão.

gîndind la cine ştie ce — pensando em não sei o quê.

ciocănitură, -i s. f. — *batida, -as; a ciocăni* — martelar; *ciocan* — martelo.

ferăstruie, ferăstruică, de fereastră — janela. Diminutivo formado com o suf. *-uie, uică.*

dă din umeri — dá de ombros.

se şterge de sudoare — enxuga o suor.

adineaori, var. *adineauri* — ponco antes [lat. ad + de + in + illa + hora].

de fora — de fora.

dinăuntru adv. — de dentro.

înăuntru adv. — dentro.

tărie, tării — forza, dureza.

7 punct, 7 în punct — 7 em ponto. (A expressão correta é: *exact la ora 7*).

trage zăvorul — puxa o trinco.

ridică, a ridica — levantar.

se deschide, a se deschide — (se) abrir.
închisă — fechada; *a închide* — fechar.
numai adv. — somente.
geam, geamuri [dʒam, dʒámur'] s. n. vidro.
se uită afară — olha para fora.
ba da — resposta contestando o tom da pergunta, *ba* reforça a afirmação ou a negação; *ba, da, ba nu* é mais que *da, nu.* *
pică, a pica — cair.
vîră, a vîrî — introduzir.
se dă înapoi — recua; *înapoi* adv. — atrás.
tăişul — o gume; tăiş, tăişuri [təíʃ, təíʃur'].
ghilotină, -e [ǵilotínə] s. f. — guilhotina.
a prinde de veste ou *a băga de seamă* — reparar logo, observar.
binişor, dim. de *bine.*
ce poftiţi? — que deseja?
poftiţi pe uşă — por favor, (entra) pela porta.
nici prea tînăr, nici . . . — nem muito jovem, nem . . .
deprins, -ă adj. — experimentado.
ar pricepe, cond. *a pricepe* — perceber, notar.
asudat — suado.
prăfuit — empoeirado.
pervazul uşii — o limiar da porta.
ţine într-o mînă — segura numa mão.
pălărie de paie — chapéu de palha. [pələríi̯e de pái̯e]
ghemuită [ǵemuítə] — amarrotada.
era să-mi tai nasul — quase me ia cortando o nariz; *a tăia* [təi̯á] — cortar.
pardon, do fr. *pardon.* A forma mais usual é *scuzaţi* ou *scuzaţi, vă rog* — desculpe, por favor.
nu stric eu, a strica — estragar; idiomático, a expressão usual é: *nu sînt eu de vină, nu e vina mea* — não é minha culpa.

II. *G r a m a t i c ă*

A.

Care?	*Cine?*

Pronume relative şi interrogative

— Care este prietnul tău?
— Domnul care vorbeşte.
— Ai găsit cartea pe care o căutai?
— Da, am găsit-o.
— Care dintre elevi a reuşit?
— Acela care-i acolo.

— Quem é seu amigo?
— O senhor que está falando.
— Encontrou o livro que procurava?
— Sim, encontrei-o.
— Qual dos alunos passou?
— Aquele que lá (ali) está.

---

* *Ba da* se usa para responder afirmativamente a pergunta negativa, ou que espera resposta negativa.
Ba no se usa para responder negativamente a uma pergunta afirmativa, ou que espera resposta afirmativa.

— Cine a reuşit?
— Ion.
— Pe cine cauţi?
— Pe Petre.

— Quem passou?
— João.
— A quem procura?
— A Pedro.

	N. Ac.	
	care?	*cine?*
Sg. Pl.		

|> La acuzativ este precedat de prepoziţia *pe*.
Pe care dintre ei l-ai văzut?
Pe cine căutaţi?

|> *Cine* are numai funcţiune pronominală, adică apare singur, fără să însoţească un substantiv:
Cine a sosit?
Cine este el?

|> *Care* poate avea funţiune pronominală sau adjectivală:
Care om nu greşeşte? (*Nu se spune*: Cine om nu greşeşte?)
Care nu greşeşte? *Sau*: *Cine* nu greşeşte?

|> *Care* este intrebuinţat pentru persoane şi lucruri.
Cine este întrebuinţat numai pentru persoane.

B. *Completaţi cu pronumele* care *sau* cine:

De exemplu: 1. ... este cartea d-vs.?
Care este cartea d-vs.?

1. ... este cartea d-vs.? — care
2. ... este la poartă? — cine
3. ... ... ai salutat? — pe cine
4. ... vine din Brazilia? — cine
5. Studentul ... a scris această lucrare ştie două limbi. — care
6. La ... cursuri o să asistaţi astăzi? — care
7. Pe ... profesori îi apreciaţi mai mult? — care
8. ... este profesor de portugheză? — cine
9. Cărţile ... ... le-aţi cerut, lipsesc. — pe care
10. ... este limba ... ... o cunoaşteţi mai bine? — care, pe care

C. *Genitivul şi dativul*

	Care	*Cine*
Dativul	M. cărui(a)	cui
	F. cărei(a)	
	Pl. căror(a)	

Genitivul	M.	al cărui(a)	al cui
	F.	a cărei(a)	ai cui
	M. Pl.	ai căror(a)	a cui
	F. Pl.	ale căror(a)	ale cui

|> Formele: *cărui, cărei, căror* însoţesc un substantiv:
Cărui pasager trebuie să-i cumpăr bilet?

Para que passageiro devo comprar passagem?

|> Formele: *căruia, căreia, cărora* sînt pronominale:
Căruia trebuie să-i cumpăr bilet?

|> Aceste forme sînt similare cu acelea ale pronumelui demonstrativ:
aceluia aceleia pl. acelora

Genitivul lui *cine* este întodeauna însoţit de articulul *al, a, ai, ale.*

G. *Al cui* este creionul? De quem é o lápis?
D. *Cui* i s-a dat premiul? A quem se deu o prêmio?

D. *Traduceţi în limba portugheză următoarele fraze şi după aceea citiţi-le de mai multe ori.*

De exemplu: 1. A quem me devo dirigir?
2. Para que passageiros devo comprar passagens?

1. Cui trebuie să mă adresez?
2. Căror pasageri trebuie să le cumpăr bilete?
3. Cui trebuie să dau bilete?
4. A cui este această valiză?
5. Al cui este acest paşaport?
6. Cui aparţine acest palton?
7. Cine nu are bilete?
8. Al cui este acest bilet?
9. Al cui este acest pachet?

E. *Răspundeţi la întrebările de mai sus cu ajutorul pronumelui demonstrativ.*

De exemplu: 1. Trebuie să vă adresaţi aceluia.
4. Această valiză este a aceluia.

F. *Ce* *Pronume şi adjectiv*

|> *Ce* este invariabil şi în general, se referă la lucruri.

Ce doriţi? Nu ştiu ce doreşte.
Ce credeţi? Nu ştiu ce caută.

Ce căuţi?
Ce citiţi?
Ce oră é?
Ce carte citiţi?

Spune-mi ce oră e?
La ce oră pleacă trenul?
Ce tablouri preferiţi?
Ce fel de tablouri preferiţi?

G. *Cît* *Pronume şi adjectiv*

Sg. M. cît
F. cîtă

Pl. M. cîţi
F. cîte

Cît (vin) doriţi?
Cîţi (cîrnaţi) doriţi?
Cîtă (brînză) ai cumpărat?
Cîte (flori) ai adus?

Quanto (vinho) deseja?
Quantas (salsichas) querem?
Quanto (queijo) comprou?
Quantas (flores) trouxe?

|> Forma *cîtor* (genitiv şi dativ) e, în general, înlocuită cu o formă prepoziţională:

La cîţi pasageri le-a dat viza?

E o formă mai uzuală decît:

Cîtor pasageri le-a dat viza?

H. *Traduceţi următoarele fraze:*

1. Ce planuri aveţi pentru luna viitoare?
2. Ce intenţionaţi să faceţi deseară?
3. Ce filme vă plac?
4. Ce fel de filme vă plac?
5. Ce film aţi văzut săptămîna trecută?
6. Ce mai ştiţi despre prietenul nostru, Paul?
7. La care expoziţie aţi fost?
8. Cîte tablouri aţi cumpărat?
9. De cîte ori aţi fost la această expoziţie?
10. Era multă lume în sala de conferinţe?

III. *Conversaţie între elevi.*

DOUĂZECI ȘI CINCEA LECȚIA A DOUĂZECI ȘI CINCEA 25

I. *LECTURĂ*

A.

PETIȚIUNE (II)

Domnul șade alături de biurou . . .

— Teribil sînt de ostenit . . .

Zicînd acestea, domnul se uita lung la un pahar ce sta pe masă, aproape gol, și din care a băut impiegatul.

— Mă rog, dacă nu vă supărați, aveți apă?

— Da.

— E rece?

— Potrivită.

— Nu-i puneți gheață?

— Firește!

— E flir . . . e firl . . .? ăsta . . .

— Da, avem filtru.

— Monșer! te superi dacă te-oi ruga pentru un pahar de apă? . . . Teribil mi-e de sete!

— Impiegatul sună; un aprod se prezintă.

— Un pahar de apă . . .

— Apoi, după o pauză, către domnul:

— Ați zis că aveți o afacere . . .

— Da, am o afacere.

— Aici la noi?

— Da, la d-voastră . . . o afacere . . . Pe semne că acum s-a dus s-o scoată din puț . . .

— Cum s-o scoată din puț?

— Apa . . . că văz că nu prea are amicul de gînd să vie . . .

Aprodul intră; domnul ia paharul și-l soarbe întreg pe nerăsuflate, apoi ridicînd niste ochi foarte dulci și plini de mulțumire către aprod:

— Mersi . . . dacă nu te superi . . . mai îmi dai unul?

Aprodul pleacă. Domnul, după ce s-a căutat prin toate buzunarele, către impiegat:

— S-a dus dracului! Am pierdut-o!

— Ce?

— Ce, ne-ce . . . e vorba, am pierdut-o?

— A fost o petiție . . .

— Nu frate, batista . . . Monșer, te superi dacă te-oi ruga să-mi dai batista d-tale? . . . numai un moment.

Zicînd acetea, ia de pe masă batista impiegatului și, pînă cînd acesta să scoată măcar o exclamație, se șterge cu ea la gură de apă. — Și dumneata nădușești ca mine.

Impiegatul dă să-şi ia batista înapoi; domnul se sterge de sudoare şi pe urmă la nas; apoi înapoiază batista, punînd-o iar la loc pe masă.

— Şi eu năduşesc al dracului!

Impiegatul ia batista şi o trînteşte departe în partea cealaltă a mesei; apoi se aşează, ia condeiul şi începe a trece hîrtii la registru. Aprodul intră, aducînd al doilea pahar. Domnul ia paharul şi-l dă pe gît; pe urmă, cu tonul dulceag, făcînd semn să-i treacă batista:

— Dacă nu te superi . . .

Impiegatul se face că n-aude. Domnul se scoală, trece pe dinaintea mesei în partea cealaltă, se apleacă peste ea şi ia batista. Impiegatul vrea să i-o apuce, dar domnul s-a şters pe frunte şi la nas; pe urmă, aruncînd batista la loc;

— Mersi!

— Domnule! — zice impiegatul —; zici că ai venit cu o afacere... Mă rog . . . Noi n-avem timp aici să stăm de vorbă . . . Nouă ne plăteşte Statul leafă, să lucrăm . . . Mă rog, ce afacere?

— Stăi că-ţi spun . . . E cald al dracului!

Se duce la butonul soneriei, pe care-l apasă. Soneria zbîrnîie lung. Impiegatul impacientat:

— Destul, domnule! Ce pofteşti?

— Dacă nu te superi, încă un pahar . . . mi-e sete al dracului. Azi noapte am umblat forfota cu nişte prieteni . . . Nici n-am dormit . . . Ştii...

După o pauză:

— Nu-i aşa că se cunoaşte că n-am dormit?

— Ba bine că nu!

— Pe unde n-am fost!

Aprodul vine. Domnul cu multă politeţe:

— Drăguţă, dacă nu te superi, m-aş ruga . . . încă un pahar cu apă . . .

— Aprodul iese. Domnul către impiegat, cu delicateţă:

— Aveţi mult de lucru?

Impiegatul:

— Nici prea-prea, nici foarte-foarte . . . potrivit.

Aprodul aduce paharul. Domnul îl bea pe nerăsuflate; către aprod:

— Mersi!

Apoi către impiegat:

— Dacă nu te superi, te-aş ruga . . . batista . . .

— Domnule! strigă impiegatul; înţelege odată că nouă nu ne plăteşte Statul leafă aici ca să stăm de vorbă; avem treabă; n-avem vreme de conversaţie . . . Spune: ce pofteşti? Aici n-are voie să între nimeni fără afaceri. Ce afacere ai?

— Ce afacere?

— Da! Ce afacere?

B. *Vocabulário e notas.*

şade [ʃáde], a şedea [ʃedẹá] (şed, şezi, şade) — sentar.
alături de — ao lado de.
pahar, -e s. n. — copo.
şi din care a băut — e do qual bebeu; *a bea* — beber.
se uita . . . sta, imperf. de la *a (se) uita* (olhar), *sta* (se achar, estar).
mă rog — idiomático; a forma comum é *vă rog* — por favor.

dacă nu vă supăraţi — se (o senhor) não se zangue; *a supăra* — zangar.
teribil adj. — terrível. Como adverbial, ligado de adjectivos pela prep. "de", marca o superlativo: *teribil de ostenit;* ou entra em composição com as formas *mi-e: teribil mi-e de sete.*
potrivit, -ă adj. — regular.
gheaţă, [ǵatsə] — gelo.
fireşte — certamente.
e flir . . . e firl? — O interlocutor não acerta pronunciar o vrebo *a filtra* — filtrar.
ăsta . . . — isto . . .
moncher — do fr. mon cher. O uso freqüente de neologismos (*pardon, mersi, moncher*) tem o fim de mostrar que os interlocutores pertencem a uma sociedade em formação.
te-oi ruga, viit. *a ruga* — pedir.
mi-e sete — tenho sed (vide também a lição 17/parag. b/3).
afacere, -i s. f. negócio, questão, assunto.
pe semne — idiomático; a expressão mais comum é: (*după cît*) *se pare* — parece, *semn, -e* — sinal.
s-a dus s-o scoată din puţ — foi apanhá-la agora da fonte. A ironia da frase está no fato de que "domnul", em vez de falar do seu assunto, da sua causa, ocupa-se do copo de água. Acha que o contínuo demora demasiado, como se tivesse ido desta vez à fonte para apanhar a água. *A scoate* — tirar.
că văz = că văd, a vedea — ver. *Că,* aqui é causal: *fiindcă.*
are de gînd, a avea de gînd — ter a intenção, tencionar.
prea, adv. — demasiado, muito.
să vie (*vină*) conj., *a veni* — vir, chegar.
soarbe, a sorbi — absorver.
pe nerăsuflate — sem respirar.
ridicînd — levantando.
mulţumire, -i — agradecimento.
dacă nu te superi — o interlocutor usa o singular, porque se dirige ao contínuo; acima usou o plural, a forma de reverência, porque se dirigia ao funcionário: *dacă nu vă supăraţi.*
mai îmi dai unul — me dá mais um (mais um copo de água).
s-a dus dracidui — foi para o diabo.
ce, ne-ce; ne- elemento de derivação com sentido negativo, de exemplu: *adevăr, neadevăr; ce, ne-ce.* "Não se trata de nenhum quê".
batista, -e s. f. — lenço. Em romeno, *batistă* é feminino, portanto na construção *am pierdut-o, -o* é pr. pers. f. ac; em português *-o* de *perdi-o* é pr. pers. m. ac.
dacă te-oi ruga să-mi dai batista d-tale — se eu lhe pedir que me dê o seu lenço.
măcar adv. — apenas.
năduşeşti, a năduşi, ou *a asuda, a transpira* — transpirar.
dă să-şi ia batista — procura pegar seu lenço; *să ia* conj. *a lua.*
înapoiază, a înapoia — devolver.
năduşesc al dracului — transpiro feito o diabo; *al dracului* — expressão comum, *como o diabo, do diabo.*

o trînteşte, a trînti — jogar, o joga; *o* pron. pers. f.; refere-se em romeno ao lenço, *batista.*
condei, condeie [kondéi, kondéie] s. n. — caneta. Mais usual: *toc (de scris).*
începe a trece hîrtiile la registru — começa a passar os papéis no registro; *hîrtie, hîrtii* [hîrtíie, hîrtíi] — papel, papéis.
şi-l dă pe gît, a da pe gît, a îngnji [îngitsí] engolir; *-l* refere-se ao corpo, pr. pers. m.
făcînd semn — fazendo sinal.
să-i treacă batista — que lhe dê o lenço; *să treacă* conj. *a trece,* passar; *-i* pr. pers. dat. m. — lhe.
se face că n-aude — faz que não escuta.
se apleacă peste ea — inclina-se por cima dela (da mesa).
vrea să i-o apuce — quer pegá-lo (o lenço).
să stăm de vorbă, a sta de vorbă — conversar.
leafă, lefi s. f. mais usual *salariu* — salário.
stai că-ţi spun — espera que te digo.
e cald al dracului — faz um calor do diabo.
zbîrnîie, a zbîrnîi — retinir, tilintar.
mi-e sete al dracului — tenho uma sede do diabo.
am umblat forfota, a umbla forfota. Andar agitado de um lugar para outro, no caso, divertindo-se.
ba bine că nu — evidentemente; vide acima: *ba (bine că) nu.*
nici prea-prea, nici foarte-foarte (idiomático) — mais ou menos.
n-are voie să intre — não tem permissão de entrar; *a avea voie* [vóie] — ter permissão.
drăguţă. De *drag* (querido) + suf. *-uţ.* Adjectiv: *drăguţ, -ă.* No caso, termo familiar usado em sinal de amizade. Idiomático, pode ser dirigido a homens ou mulheres.

II. *G r a m a t i c ă*

A. *A d v e r b u l*

De loc	unde	unde*va*	*ori*unde	nicăieri
	aici	jos	în jos	din jos
	acolo	dincolo	acasă	de acasă
De timp	cînd	cînd*va*	*ori*cînd	niciodată
	acum	astăzi	ieri	mîine
	atunci	seara	luni	vara
De mod	cum	românește	liniştit	simplu
	aşa	probabil	poate	sigur
	bine	rău	încet	repede

B. *Răspundeţi la următoarele întrebări prin adverbe.*

De exemplu: 1. Unde sînteţi? Sînteţi aici?
— Nu, nu sînt aici, sînt lîngă uşă, sînt acolo.

1. Unde sînteţi? Sînteţi aici?
2. De unde veniţi? Veniţi de la cinematograf?

3. Unde vă duceți? Vă duceți acasă?
4. Cînd vă întîlniți cu Ion? Vă întîlniți astăseară?
5. Cînd vă duceți în Brazlia? Vă duceți astăzi?
6. Cînd plecați la São Paulo? Plecați mîine?

D. *Răspunsuri la întrebările de mai sus.*

1. Nu, nu sînt aici, sînt acolo.
2. Nu, nu vin de la cinematograf, vin de acasă.
3. Nu, nu mă duc acasă, mă duc acolo, la restaurant.
4. Nu, nu mă întîlnesc astăseară, mă întîlnesc luni seara cu el.
5. Nu, nu mă duc astăzi mă duc mîine seară sau mîine de dimineață.
6. Nu, nu plec mîine, plec astăzi la ora zece sau deseară la opt.

E. *Condiționalul perfect*

F. *Conjunctivul perfect*

aș ai ar am ați ar	+ fi +	plecat venit sosit	să	fi	plecat, venit, sosit *(invariabel)*

G. *Puneți verbele subliniate la condiționalul perfect.*

De exemplu: 1. Ar fi venit, dar nu a putut.
Ar fi venit, dacă ar fi putut.
4. Se spune că ar fi fost bogat.
7. Ar fi făcut traducerea corect, dacă consulta dicționarul.
Ar fi făcut traducerea corect, dacă ar fi consultat dicționarul.

1. (El) *a veni,* dar nu a putut.
(El) *a veni,* dacă *a putea.*
2. (Ei) *a cumpăra* cărțile, dar nu au avut bai.
(Ei) *a cumpăra* cărțile, dacă *a avea* bani.
3. (Ei) *a se duce* la cinematograf, dar era prea tîrziu.
(Ei) *a se duce* la cinematograf, dacă le- *a place* filmul.

4. Se spune că *a fi* fost bogat.
5. Se zice că guvernul *a demisiona.*
6. Se crede că consiliul *a se întruni.*
7. (El) *a face* traducerea corect, dacă consulta dicționarul.
(El) *a face* traducerea corect, dacă *a consulta* dicționarul.

8. Dacă era atent, *a scrie* bine tema.
   Dacă *a fi* atent, *a scrie* bine tema.
9. Dacă tăcea, *a face* bună impresie.
   Dacă *a tăcea, a face* bună impresie.

H. 1. *Citiți de mai multe ori aceste propoziții.*

2. *Încercați o traducere cît mai expresivă posibil.*
3. *Transformați construcțiile cu conjunctivul perfect în construcții cu perfectul compus, adăugînd expresiile: crezi că, ai impresia că,* etc.
4. *Întrebuințati forma de ploiteță:* credeți că, aveți impresia că.

1. Cine să fi plecat?	Nu știu, cred că a plecat Ion.
	Cred că nu a plecat nimeni.
2. Cu cine să fi plecat?	Nu sînt sigur, am impresia că a plecat cu Petre.
	Am impresia că a plecat singur.
3. Să fi sosit la timp?	Da, am impresia că a sosit la timp.
	Nu, nu cred.
4. Să fi ajuns la timp?	Da, cred c-a ajuns la timp.
5. Să fi întîlnit pe Ion?	Da, l-a întîlnit.
6. Să fi rămas la el?	Nu, nu cred, am impresia că s-a întors imediat.

J. *Întrebările de mai sus construite cu perfectul compus, conform cu punctul* H/3.

1. Cine crezi că a plecat?
2. Cu cine ai impresia că a plecat?
3. Ai impresia că a sosit la timp?
4. Crezi că a ajuns la timp?
5. Crezi că l-a întîlnit pe Ion?
6. Ai impresia că a rămas la el?

I. *Forma de politețe, confrom cu punctul* 4/H.

1. Cine credeți că a plecat?
2. Cu cine aveți impresia că a plecat? etc.

III. *Recapitulare*

A. Repetați paragraful I/B și D/H, lecția 8.
B. Recitiți paragraful II/A, lecția 5.
C. Citiți de mai multe ori întrebările de la paragraful J și H de mai sus.

LECȚIA 26
DOUĂZECI ȘI ȘASE
A DOUĂZECI ȘI ȘASEA

I. *LECTURA*

PETIȚIUNE (finalul)

(Para facilitar a interpretação deste texto tipicamente coloquial, apresentamos a tradução da parte final da novela).

— Am dat o petiţiune ... Vreu să ştiu ce s-a făcut. Să-mi daţi un număr.
— Nu ţi s-a dat cînd ai dat petiţia?
— Nu.
— De ce n-ai cerut?
— N-am dat-o eu.
— Dar cine?
— Am trimis-o prin cineva.
— Cînd? În ce zi?
— Acu vreo două luni ...
— Nu ştii cam cînd?
— Ştiu eu?
— Cum, nu ştii? Cum te cheamă pe d-ta?
— Nae Ionescu.
— Ce cereai în petiţie?
— Eu, nu ceream nimic.
— Cum?
— Nu era petiţia mea.
— Dar a cui?
— A unui prieten.
— Care prieten?
— Unul Ghiţă Vasilescu.
— Ce cerea în ea?
— El, nu cerea nimic.
— Cum, nu cerea nimic?
— Nu cerea nimic; nu era petiţia lui.
— Dar a cui?
— A unei mătuşi a lui ... Ştia că vin la Bucureşti şi mi-a dat-o să o aduc eu.
— Cum o cheamă pe mătuşa lui d-l Ghiţă?
— Nu ştiu.

Dei entrada a um requerimento ...
Quero saber o que é que foi feito.
Que me dêem o número do protocolo.
Não lhe deram o número do protocolo quando entregou o requerimento?
Não.
Por que não pediu?
Não fui eu que entrei com ele.
Então quem foi?
Encaminhei-o por alguém.
Quando? Em que dia?
Há uns dois meses.
Não sabe mais ou menos quando?
Sei lá?
Como?! não sabe?! Como se chama o senhor?
Nae Ionesco.
Que pedia no requerimento?
Eu não pedia nada.
Como?
O requerimento não era meu.
Então de quem era?
De um amigo.
Que amigo?
Um tal Guitsa Vasilesco.
Que é que ele pedia?
Ele não pedia nada.
Como?! não pedia nada?!
Não pedia nada; o requerimento não era dele.
Então de quem era?
De uma tia dele ... Ela sabia que eu vinha a Bucareste e me pediu que a trouxesse.
Como se chama a tia do sr. Guitsa?

Não sei.

— Nu știi nici ce cerea . . .
— Ba, mi se pare că cerea . . .
— Ce?
— Pensie.
Impiegatul, ieșindu-și din caracter și zbierînd:
— Domnule, aici este Regia Monopolurilor, aici nu se primesc petiții pentru pensii. Du-te la pensii, acolo se primesc petiții pentru pensii.
— Așa, la pensii, care va să zică?
Merge la sonerie, apasă butonul; soneria zbîrnîie foarte lung.
— Destul, domnule.
— Uite ce e, drăguță, dacă nu te superi, te-aș ruga pentru un pahar cu apă.
Aprodul iese.
Impiegatul bufnește și scrie cu ochii plecați în registru.
— Așa . . . care va să zică, la pensii?
Aprodul vine. Domnul ia paharul.
Impiegatul, după ce l-a lăsat să bea în ticnă, către aprod:
— Dă-l afară.
Domnul plecînd, foarte politicos:
— Mersi . . . Mă duc . . . Așa? care va să zică, la pensii?

Não sabe nem o que era que pedia . . .
Bem, parece que pedia . . .
O quê?
Aposentadoria.
O funcionário, fora de si, e gritando:

Senhor, aqui é o Instituto dos Monopólios. aqui não se recebem requerimentos para aposnetadoria. Dirija-se às pensões: lá se recebem petições para aposentadoria.

Pois não, quer dizer às pensões?

Vai à campainha, aperta o botão. Esta soa longamente.

Basta, senhor.
Olhe, meu caro, se não se zanga, eu lhe pediria um copo de água.

O contínuo sai.
O funcionário resmunga e escreve de olhos fixos no registro.
Sim . . . quer dizer, às pensões?

O contínuo volta. O senhor pega o copo.

O funcionário, depois que o deixou beber sossegadamente, ao contínuo:
— Ponha-o fora daqui.
O senhor, saindo, mui delicadamente:

Obrigado . . . Vou-me . . . Então? quer dizer, às pensões?

B. *Vocabulario e Notas*

acu vreo două luni — há uns dois meses — *acum* adv. — agora; variantes: *acu, acuma* [akú, akúma]:
ba, mi se pare — bem, parece que (*ba,* vide a lição anterior).
ieșindu-și din caracter — formas mais usuais: *a-și ieși din sărite, din fire* iritar-se.
Nae Ionescu [náe ionésku], *Nae* — dim. de *Nicolea,* Nicolau.
Ghiță Vasilecu [gítsə vasilésku].
care va să zică, variantes: *ceea ce vrea să zică, asta vrea să zică, asta înseamnă* — isto quer dizer (va, vrea).
ticnă, ou *tihnă* s. f. — sossego, calma.
dă-l afară, imper. de *a da afară* — por fora.
plecînd, ger. de *a pleca* — partir.

II. *Gramatică*

A. Imperativul

a fi	*a avea*	I *a căuta*	*a lucra*	II *a tăcea*
fii	ai	caută	lucrează	taci
fiţi	aveţi	căutaţi	lucraţi	tăceţi
III *a face*	*a merge*	IV *a auzi*	*a vorbi*	*a hotărî*
fă	mergi	auzi	vorbeşte	hotărăşte
faceţi	mergeţi	auziţi	vorbiţi	hotărîţi

|> De cele mai multe ori, imperativul este identic cu indicativul prezent, persoana II sg.: *taci, mergi, auzi.*
La plural este întodeauna identic cu indicativul: *fiţi, aveţi, căutaţi.*

|> Observaţi următoarele forme neregulate, la singular:

		Verbe compuse:	
du	a duce	adu	a aduce
fă	a face	condu	a conduce
zi	a zice	prefă	a preface
vino	a veni	revino	a reveni
stai	a sta		

B. *Imperativul. Forma negativă*

Sg.	nu fi	nu avea	nu cînta	nu lucra
Pl.	nu fiţi	nu aveţi	nu cîntaţi	nu lucraţi

|> La singular se formeaza din infinitiv cu negaţia *nu: nu avea, nu cînta.*
La plural se adaugă negaţia *nu* la forma imperativului afirmativ: *nu fiţi, nu cîntaţi.*

C. 1. *Formaţi imperativul afirmativ şi negativ de la verbele de mai jos. Exemplu:* du-te, adu, fă . . . duceţi . . .
2. *Alcătuiţi fraze. Exemplu:* du-te şi cumpără pîine.

1. a se duce (şi cumpără pîine)
2. a face (o favoare)
3. a da (lui, un creion)
4. a veni (repede)
5. a lua loc (te rog)
6. a aduce (un pahar)
7. a fi (atent)
8. a permite (lui, să intre)
9. a intra (te rog)
10. a spune (ce impresie ai)

D. *Răspundeţi cu ajutorul imperativului. Atenţie la uzul pronumelor personale:* dă-i, du-te, etc.

Exemplu: 1. La ce oră trebuie să venim?
— Veniţi la ora unu.
3. Unde trebuie să mă duc?
— Du-te la Petre.

1. La ce oră trebuie să venim? — la ora unu.
2. Ce să-i dau lui Ion? — cartea de istorie.

3. Unde trebuie să mă duc?	la Petre.
4. Ce să-i spun?	că-l aștept.
5. Cui să-i dau cartea?	soției lui.
6. Pînă cînd trebuie să aștept?	pîna la ora 11.
7. Cînd să vin la masă?	la ora două.
8. Ce trebuie să fac?	o scrisoare.
9. Ce trebuie să fac după prînz?	nimic.
10. Cînd trebuie să ne întoarcem	cînd vreți.

E. *Întrebuințarea conjunctivului*

1. *În locul imperativului, pentru a exprima un ordin.*

Imperativ	*Conjunctiv*	*Conjunctiv, pers. 3.a*
Fiți atenți.	Să fiți atenți.	Să fie atenți.
Nu uitați.	Să nu uitați.	Să nu uite.
Veniți diseară.	Să veniți deseară	Să vină deseară.
Așteptați.	Să așteptați.	Să aștepte.
Faceți ce zic.	Să faceți ce zic.	Să facă ce zic.
Așteaptă.	Să aștepți.	Să aștepte.
Vino.	Să vii.	Să vină.
Pleacă.	Să pleci.	Să plece.

2. *Ca să exprime o dorință, o urare; uneori în întrebări cu înțeles consultativ sau îndoielnic.*

Să trăiască!	Que viva!
Să trăiești!	Que vivas!
Să fie cu noroc!	Seja feliz (literal: esteja com sorte!)
Să-l ajute Dumnezeu	Que Deus o ajude!
Să-l ierte Dumnezeu	Que Deus o perdoe!
Să plec, să nu plec?!	Vou-me embora, não vou...?!

3. *Înlocuiește, în general, construcțiile cu infinitiv în propozițiile secundare.*

Mi-ar face plăcere să-l văd.	Terei prazer em vê-lo.
Aș vrea să călătoresc.	Estou com vontade de viajar.
Vreau să-ți spun ceva.	Quero te dizer uma coisa.
El preferă să aștepte.	Ele prefere esperar.
A plecat fără să spună nimic.	Partiu sem nada dizer.

Observați următoarele construcții:

Vreau să studiez. *	(Eu) quero (eu) estudar. *
Vreau să studiezi.	(Eu) quero que (tu) estudes.
Vrei să studiez.	(Tu) queres que eu estude.

---

* O verbo *querer*, em português, só se usa com o subjuntivo quando os sujeitos são diferentes: (Eu) *quero que* (tu) *estudes*. Na língua romena sempre se usa o subjuntivo.

Puneţi la conjunctiv verbele subliniate.

1. El vrea
   a cînta.
   a dansa.
   a bea.

2. Eu am de gînd
   a face o călătorie cu avionul.
   a călători cu vaporul.
   a mă duce în Franţa.

3. El doreşte
   a veni la mine.
   a se duce în vizită la Ionescu.
   a face o plimbare.

4. Trebuie
   a învăţa.
   a fi atent.
   a intra în clasă la ora exactă.

5. El intenţionează
   a evita întîlnirea cu noi.
   a nu accepta propunerea noastră.
   a ne induce în eroare.

III. *C o r e s p o n d e n ţ ă*

A. Scrisoare tip comercial

Domniei Sale.
D-lui
Ion Ionescu
Str. Izvor, 2
Bucureşti România

Ilmo. Senhor
Ion Ionesco
Rua da Fonte, 2
Bucareste Romênia

Rio de Janeiro, 14 aprilie 1978
Rio de Janeiro, 14 de abril de 1978

Stimate Domnule Ionescu,

Confirmăm primirea scrisorii d-voastră din 15 martie şi vă informăm că sîntem de acord să fiţi representantul întreprinderii noastre.

Vă trimitem alăturat un contract în două exemplare şi vă rugăm să ne restituiţi originalul, semnat de d-voastră. Conform condiţiilor deja stablilite între noi, plata facturilor trebuie să fie efectuată in

Prezado Senhor Ionesco,

Confirmamos o recebimento de sua carta de 15 de março e informamos a V. Sa. que estamos de acordo que seja o representante da nossa empresa.

Enviamos-lhe anexo um contrato em duas vias e pedimos a V. Sa. que nos restitua o originla assinado.

Conforme às condições já estabelecidas entre nós, o pagamento das faturas deve ser efetuado dentro de 60 dias.

timp de 60 de zile. Cu data de astăzi, expediăm prin poştă, cataloagele cu articolele fabricate de industria noastră.

Com data de hoje, remetemos pelo correio os catálogos dos artigos fabricados pela nossa indústria.

Aşteptînd raspunsul d-voastră, vă rugăm să primiţi salutările nostre cele mai distinse.

Aguardando sua resposta, pedimos-lhe que aceite os nossos mais distintos cumprimentos.

Grigore Popescu

B. *Inceputul unei scrisori.*

Domnule Ionescu, Domnule,
Stimate Domnule, Domnilor,
(Mult) Stimate Domnule Ionescu,
Domnule Profesor, Ministru, Judecător,

Incheierea unei scrisori.

Cu stimă, Cu respect, Cu toată stima.
Cu aleasă consideraţie.
Vă rog să primiţi, Domnule Ionescu, distinsele mele salutări.
sau salutările noastre cele mai distinse.

Inceputul unei scrisori familiare.

Dragă Ioane, Vasile, Petre. Dragă mamă, tată, soră, frate,

Incheierea unei scrisori familiare.

(Vă) Te îmbrăţişează cu dor. Cu dragoste. Cu bine.
(Vă) Te sărută. Cu prietenie. Cu alese sentimente.

IV. *C`o m p o z i ţ i e*

Compuneţi o scrisoare adresată unui prieten (12 rînduri).

LECȚIA 27
DOUĂZECI ȘI ȘAPTE
A DOUĂZECI ȘI ȘAPTEA

I. *GRAMATICA*

A. *Pronumele și adjectivul nehotărît*

unul, altul — um, outro			
m.	f.	m.	f.
N. Ac. unul	una	altul	alta
pl. unii	unele	alții	altele
G. D. unuia	uneia	altuia	alteia
pl. unora		altora	

Forma adjectivală.

N. Ac.	un (domn)	o (doamnă)	alt (domn)	altă (doamnă)
pl.	unii ...	unele ...	alți ...	altele ...
G. D.	unui (domn)	unei (doamne)	altui (domn)	altei (doamne)
pl.	unor (domni, doamne)		altor (domni, doamne)	

Unul vorbea despre energia atomică, *altul* despre minerale.
Unii vorbeau despre energia atomică, *alții* despre minerale.

Unuia i s-a dat dreptate, *altuia* nu.
Unora li s-a dat dreptate, *altora* nu.

Un elev scria, *alt* elev citea.
Unor elevi li s-a dat dreptate, *altor* elevi nu li s-a dat dreptate.

B. *Substituiți cuvintele subliniate (sau ...) cu pronume nedefinite.*

De exemplu: 1. Unul scria, în timp ce altul vorbea.

6. În sala de reuniuni unii admiteau punctul nostru de vedere, alții nu.

1. *Ion* scria, în timp ce *Dan* vorbea.
2. În sala de expoziții, *Vasile* examina cu atenție tablourile, în timp ce *Petre* părea dezinteresat.
3. *Cinci tablouri* erau de mare valoare, *celelalte* nu valorau nimic.
4. *Pictorilor Mihai și Gheorghe* li s-au adus elogii, lui *Grigore și Aurel* nu li s-au recunoscut meritul cuvenit.

5. *Lui Vasile* i s-a dat premiu, *lui Petre* nu.
6. În sala de reuniuni ... admitiu punctul mostra de vedere ... nu.
7. În timpul conferinței ... cerea lămuriri ... creeau obstacule.
8. După conferință ... felicitau oratorul ... se manifestau ostil, ... se pregăteau de plecare ... continuau să discute.

C. *Adverbe negative*

niciodată	—	nunca
nicăieri	—	em nenhum lugar

Nu l-am văzut niciodată.	Não o vi nunca.
Nu m-a vizitat niciodată.	Nunca me visitou. Não me visitou nunca.
Nu l-am văzut nicăieri.	Não o vi em nenhum lugar. Em nenhum lugar o vi.
Nu l-am întîlnit nicăieri.	Não o encontrei em nenhum lugar. Em nenhum lugar o encontrei.

|> Adverbele negative cer întrodreauna un verb acompaniat de un adverb de negație: *nu ... niciodată, nu ... nicăieri.*
În limba portugheză construcția poate fi simplă: *nunca o vi, em nenhum lugar o vi.*

D. *Pronume negative*

N. Ac.	*nimeni*	—	ninguém
G. D.	*nimănui*	—	a ninguém
N. Ac.	*nimic*	—	nada

Nu era nimeni acolo.	Ninguém estava lá.
Nimeni nu putea intra.	Ninguém podia entrar.
Nu spune nimănui secretul.	Não diga o segredo a ninguém,
Nu am dat nimănui atenție.	Não dei atenção a ninguém.
Nu avea nimic de spus.	Nada tinha a dizer.
Nu avea nimic în buzunar.	Nada tinha no bolso

|> În construcțiile cu pronume negative, prezența negației *nu* e indispensabilă: *nu ... nimeni, nu ... nimic.*
Pronumele *nimic* înlocuiește numai nume de lucruri.
Variantele *nimenea, nimica* (în loc de *nimeni, nimic*) sînt forme familiare:

Nu avea nimica în buzunar.
Nu era nimenea acolo.

|> Vezi și lecția 21 unde pronumele negative au fost tratate împreună cu promunele nedefinite pentru a se evidenția legătura lor structurală în vorbire: *cineva, ceva/nimeni, nimic.*

E. *Răspundeţi cu ajutorul adverbelor sau pronumelor negative.*

De exemplu: Ai fost ieri la minister?
— Nu, nu am fost nicăieri.

L-ai întilnit pe Ion?
— Nu, n-am întîlnit pe nimeni.

1.	Ai fost ieri la minister?	nicăieri.
2.	L-ai întîlnit pe Ion?	pe nimeni.
3.	Ţi-a dat Petre scrisoarea?	nimic.
4.	Cui ai dat scrisoarea?	nimănui.
5.	Cu cine te-ai întilnit la minister?	cu nimeni.
6.	Ai vorbit cu d-l director?	cu nimeni.
7.	Ai dat cererea d-lui ministru?	nimănui.
8.	Ţi-a dat răspuns?	nimic.
9.	Cine mai era acolo?	nimeni.
10.	Cui ai lăsat scrisoarea?	nimănui.

II. *Diateza reflexivă*

A. *Cu acuzativul*

Ind. prez.	*Perf. Compus*		*Viitorul I*		*Condiţionalul*	
mă uit	m-am	uitat	mă voi	uita	m-aş	uita
te uiţi	te-ai		te vei		te-ai	
se uită	s-a		se va		s-ar	
ne uităm	ne-am		ne vom		ne-am	
vă uitaţi	v-aţi		vă veţi		v-aţi	
se uită	s-au		se vor		s-ar	

Notă: Referitor la verbul *a se uita* (olhar) şi *a uita* (esquecer), vezi aplicarea lor la lecţia 22, paragraful I/E.

Cu dativul

îmi închipui	mi-am	închipuit	îmi voi	închipui	mi-aş	închipui
îţi închipui	ţi-ai		îţi vei		ţi-ai	
îşi închipuie	şi-a		îşi va		şi-ar	
ne închipuim	ne-am		ne vom		ne-am	
vă închipuiţi	v-aţi		vă veţi		v-aţi	
îşi închipuie	şi-au		îşi vor		şi-ar	

|> Conjugarea reflexivă se deosebeşte, din punct de vedere formal, de cea activă prin faptul că primeşte pronumele *mă, te, se; îmi, îţi, îşi,* înaintea verbului. Vezi şi lecţia 19.

B. *Conjugaţi la cele patru timpuri din tabloul de mai sus, următoarele verbe:*

Cu acuzativul:

a se bucura, alegrar-se
a se căi, arrepender-se
a se culca, deitar-se
a se deştepta, despertar
a se gîndi, pensar
a se întoarce, voltar
a se odihni, descansar
a se chema, chamar-se

Cu dativul

a-şi aduce aminte, recordar-se
a-şi aminti, recordar-se, lembrar-se
a-şi închipui, supor-se, imaginar-se

Referitor la verbul a (se) chema, *observaţi diferenţa*:

El se cheamă Ion — *conjugarea reflexivă* — Ele se chama João.
El cheamă pe Ion — *conjugarea activă* — Ele chama a João.

C. *Puneţi următoarele fraze la perfectul compus şi la viitor.*

1. Ion se duce la Bucureşti.
2. Se întîlneşte cu doi specialişti.
3. Se reunesc toţi trei la orele trei după amiază.
4. Se tratează chestiuni de ordin administrativ.
5. Se iau măsuri pentru organizarea serviciului de cercetări.
6. Se decid să invite cîţiva specialişti străini.
7. Reuniunea se termină la orele cinci şi jumătate.

D. *Puneţi la perfectul compus următoarele propoziţii:*

1. Ion îşi aduce aminte de prietenul lui, Petre, şi vrea să-i scrie o scrisoare.
2. Caută adresa, însă nu-şi aminteşte unde a pus-o.
3. Işi închipuie că trebuie să fie în birou; o caută, însă n-o găseşte.
4. Telefonează lui Ion, însă nici acesta nu-şi aminteşte.
5. Atunci se decide să scrie prin intermediul unui alt prieten.

DOUĂZECI ŞI OPT A — LECŢIA A DOUĂZECI ŞI OPTA — 28

I. *LECTURA*

A. Cucerirea Daciei de către romani. Al doilea război al lui Traian (105-106). do livro *Dacii* de H. Daicovici

... La 4 iunie 105, Traian (1) părăseşte Roma (2) şi, îmbarcîndu-se la Brundisium împreună cu (3) statul său major, porneşte spre front (4). Dintre însoţitorii (4a) săi făcea parte şi Decimus Terentius Scaurianus, viitorul guvernador al Daciei; Hadrian (5) comanda acum legiunea I Minerva ...

Un şir de scene de pe columnă înfăţişează asediul (6) capitalei dacice (7) în vara anului 106. ...

Dacia suferise pierderi cumplite (8) în cele două războaie (9) purtate împotriva lui Traian... După Ioanes Lydus, 50.000 de daci fuseseră (10) făcuţi prizonieri de armatele romane victorioase. "*Dacia ... viris fuerat exhausta* (a fost secătuită de bărbaţi), spune istoricul tîrziu Eutropiu. Decebal (11), conducătorul eroicei lupte de apărare, pierise. Dar poporul dac, învins, îngenuncheat ... exista (12) ...

Aşa dispar dacii din istorie: nu dintr-o dată, nu exterminaţi în războaie, ci treptat (13), cedînd (14) în faţa superiorităţii civilizaţiei materiale şi a culturii latine, adoptînd obiceiurile romanilor şi limba lor (15). Prin veacul al VI-lea se mai păstra doar amintirea dacilor (16). Dacia era locuită de o populaţie romanică, vorbind latineşte (17): nu latina lui Cezar şi Cicero, ci o latină populară, vie, transformată, îmbogăţită (18) cu anumite elemente ale limbii dacice. În veacurile următoare, printr-un proces (19) complex şi îndelungat, din această populaţie romanică va lua fiinţă poporul român şi din limba ei — limba română (20).

B. *Vocabulário e notas*

1. O imperador dos Romanos, Trajano (98-117).
2. *părăseşte Roma* — deixa Roma; *a părăsi* — deixar.
3. *îmbarcîndu-se împreună cu* — embarcando-se junto com.
4. *porneşte spre front* — parte para a frente da batalha.

4a. *însoţitor, -ori* s. m. — companheiro.

5. O futuro imperador dos romanos.
6. *un şir de scene de pe columnă înfăţişează asediul* — uma série de cenas da coluna apresenta o assalto. *Şir, şiruri* s. n. — fila, série. *Scenă, -e* s. f. — as cenas da clouna Trajana são em alto relevo. *Înfăţişează, a înfăţişa* [înfətsiʃá] — apresentar.

A Coluna Trajana apresenta a história ilustrada das duas guerras em cenas esculpidas em relevo.

7. *Sarmisegetuza* — a capital da Dácia.
8. *Dacia suferise pierderi cumplite* — a Dácia sofrera perdas terríveis.
9. *război, războaie* [rəzboi̯, rəzbo̯ái̯e] — guerra.
10. *fuseseră* m. q. p., *a fi.*
11. *Decebal ... pierise* — Decebal ... morreu. (Para não cair prisioneiro (*prizonier, -eri*) das forças romanas, Decebal, o rei dos dácios, se suicidou).
12. *dar poporul dac, învins, îngenunchiat ... exista* — mas o povo dácio vencido, ajoelhado ... existia. [ɨndʒenunkát].
13. *așa dispar dacii din istorie: nu dintr-o dată ... ci treptat* — assim desaparecem os dácios da história: não de uma vez ... mas lentamente.
14. *cedînd, a ceda* (tʃedá) — ceder.
15. *adoptînd obiceiurile romanilor și limba lor* — adotando os hábitos dos romanos e a língua deles. *Obicei, obiceiuri* [obitʃéi̯, obitʃéi̯ur^{i}] — hábito.
16. *prin veacul al VI-lea se mai păstra doar amintirea dacilor* — pelo VI século só se guardava a lembrança dos dácios.
17. *Dacia era locuită de o populație romanică, vorbind latinește* — a Dacia era habitada por um povo românico, falando latim.
18. *îmbogățită* — enriquecida.
19. *printr-un proces ... îndelungat* — por um processo ... demorado.
20. *din această populație romanică va lua ființă popurul român și din limba ei, limba română* — deste povo românico (romanizado) irá resultar o povo romeno e da sua língua, a língua romena.

II. *G r a m a t i c ă*

A. P a r t i c i p i u l

	a fi	*a avea*	*a căuta*	*a plăcea*	*a face*	*a auzi*
Mas.						
sg.	fost	avut	căutat	plăcut	făcut	auzit
pl.	foști	avuți	căutați	plăcuți	făcuți	auziți
Fem.						
sg.	fostă	avută	căutată	plăcută	făcută	auzită
pl.	foste	avute	căutate	plăcute	făcute	autite

|> Unele verbe de conjugarea a treia fac participiul în *-s* sau *-t:*

a merge —> mers
a spune —> spus
a frînge —> frînt

B. *Repetați exercițiile de la lecția nonă referitoare la perfectul compus*

C. *Înlocuiţi construcţiile subliniate cu construcţii participiale.*
De exemplu: Afirmaţiile făcute *de* el nu sînt valabile.

Notaţi: In aceste construcţii, complementul cere prepoziţia *de* sau de *către.*

1. Afirmaţiile pe care le-a făcut, nu sînt valabile.
2. Ştirile *pe care le-au publicat* ziarele de aseară sînt tendenţioase.
3. Informaţiile *pe care le-a publicat* France Presse sînt adevărate.
4. Articolul de fond *pe care l-a publicat* ieri *Jornal do Brasil* este bine scris.
5. Programul *pe care l-aţi combinat* voi, nu-mi convine.
6. Programul *pe care l-a făcut* Petre este cel mai bun.
7. Călătoria *pe care ai proiectat-o* mă interesează. (de tine)

D. *Gerunziul*

fiin avînd căutînd plăcînd făcînd auzind

E. *Înlocuiţi construcţiile subliniate cu gerunziul.*
Exemplu: 1. Auzindu-l cînd venea, nu m-am dus să-l primesc.
1. *L-am auzit* cînd venea şi nu m-am dus să-l primesc. *
2. *S-a arătat* interesat de propunerea mea şi am hotărît să plecăm în Brasilia *.
3. *Am reunit* materialul necesar şi am fixat călătoria pentru luni. *
4. Am stabiiit programul definitiv, *după ce am examinat* toate detaliile.
5. *După terminarea* lucrării, am mulţumit prietenului meu.

Sînt comune în limba română construcţiile cu gerunziul şi pronumele alipit la urmă:

(El) văzîndu-mă, văzîndu-te, văzîndu-l, văzîndu-ne, văzîndu-vă, văzîndu-i,	s-a bucurat.

Prefăcîndu-mă că nu-l văd, nu am dat bună ziua.
Prefăcîndu-se că nu-l vede, a mers mai departe.

F. *Conjugaţi după exemplul de mai sus.*

1. Observîndu-mă, s-a ascuns.
2. Acuzîndu-mă, a făcut o eroare.

---

* No parágrafo 1, 2 e 3, elimina-se a conjunção *şi.*

3. Ascultîndu-mă, mi-a dat dreptate.
4. Vorbindu-mă de rău, a făcut o impresie proastă.
5. Cerîndu-mi iertare, a făcut o impresie bună. (3.ª p. cerîndu-i, -le)
6. Făcîndu-mă că nu-l ascult, am schimbat vorba.

III. *Citiți din nou, în întregime, fragmentul despre "Cucerirea Daciei" și după aceea, faceți comentarii.*

IV. *Pronunțarea*

A. *Sinereza*

Cine așteaptă acolo?	[tʃíne̯-aʃteaptə akólo]
Cine a cerut pîine?	[tʃíne̯-a tʃerút pîi̯ne]
Bine ați venit.	[bine̯-ats' venít]

|> Întîlnirea a două vocale poate produce sinereza, adică fuzionarea lor într-un diftong. În acest caz, prima vocală devine semivocală.

B. *Eliziunea*

Nu am crezut că o să vină.	N-am crezut că o să vină
Nu am timp.	N-am timp.

|> Întîlnirea a două vocale poate produce eliziunea, adică suprimarea primei vocale. Este frecventă, dar nu obligatorie, după negația *nu*.

V. *Inversiuni și intercalări*

lăuda-te-aș ducă-se

M-am lăudat.	Lăudatu-m-am.
Mă voi lăuda.	Lăuda-mă-voi.
Te-aș lăuda.	Lăuda-te-aș.
Ți-aș mînca.	Mînca-ți-aș.
Mi-am spus.	Spusu-mi-am.
Să te bată Dumnezeu.	Bată-te Dumnezeu.
Să se ducă.	Ducă-se.
I-ar bate Dumnezeu.	Bate-i-ar Dumnezeu.
Să-i bată Dumnezeu.	Bate-i-ar Dumnezeu.
Să-l ia dracu.	Lua-l-ar dracu.

|> Locul pronumelui în frază a fost arătat în lecția 17. Formele inversate de conjunctiv sau de condițional, precum și intercalarea pronumelui sînt puțin întrebuințate în limba română. Sînt totuși frecvente în exclamații:

Bată-l Dumnezeu!	Que Deus o castigue!
Lua-l-ar dracu!	Que diabo o carregue.

Inversiunile și intercalările caracterizează stilul poeziei populare. Apar, de asemenea, în poezia cultă în stil popular. Cel mai elocvent exemplu îl găsim în capodopera *Doina* de Eminescu.

Cine-au îndrăgit străinii
Mînca-i-ar inima cîinii,
Mînca-i-ar casa pustia
Și neamul nemernicia.

LECȚIA A DOUĂZECI ȘI NOUA
A DOUĂZECI ȘI NOUA LECȚIA 29

I. LECTURĂ

A. PUIUL

Brătescu-Voinești

Într-o primăvară, o prepeliță [1] aproape moartă de oboseală [2] — că venea de departe, tocmai din Africa [3] — s-a lăsat din sbor într-un lan verde de grîu [4] ... După ce s-a odihnit [5] vreo cîteva zile, a început să adune beţigaşe [6], foi uscate, paie şi fire de fîn [7] şi şi-a făcut un cuib pe un mușuroi de pămînt [8], mai sus, ca să nu i-l înece ploile [9]; pe urmă, [10] șapte zile de-a rîndul [11] a ouat [12] cîte un ou, [13] în tot șapte ouă ... și a început să le clocească. [14]

Ai văzut cum stă găina pe ouă? [15] Așa sta și ea, dar ea, în loc să stea în coteț, [16] sta afară în grîu; [17] și ploua, ploua de vărsa, [18] și ea nu se mișca, [19] ca nu cumva [20] să pătrunză [21] o picătură [22] de ploaie la ouă.

După trei săptămîni, i-au ieșit niște pui drăguți, [23] nu goi [24] ca puii de vrabie, [25] îmbrăcați cu puf galben, [26] ca puii de găină, dar mici, parcă erau șapte gogoși de mătase, [27] și au început să umble prin grîu după mîncare [28]...

B. Vocabular

1. *prepeliță, -e* s. f. — codorna.
2. *moartă de oboseală* — morta de cansaço.
3. *că venea de departe, tocmai din Africa* — que vinha de longe, justamente da África.
4. *s-a lăsat din zbor într-un lan verde de grîu* — baixou de seu vôo num campo verde de trigo.
5. *s-a odihnit* p. c. *a se odihni* [odihní] — descansar.
6. *beţigaş, -e* s. n. dimin. de *băţ* — pau.
7. *fire de fîn* — fios de feno; *fir, fire* s. n. — fio.
8. *şi-a făcut un cuib pe un mușuroi de pămînt* — fez um ninho sobre um montículo de terra; *și-* pr. dat. *își*.
9. *ca să nu i-l înece ploile* — para que as chuvas não o afoguem; *a îneca* [îneká] — afogar; *ploaie, ploi* [plo̯áie, ploi̯] chuva, -as.
10. *pe urmă* — depois.
11. *de-a rîndul* loc. adv. — seguidamente; *rînd, rînduri* s. n. — fila, linha (de palavras escritas).
12. *a ouat, a oua* [ou̯á] — pôr ovos.
13. *cîte un ou; cîte* prep., forma numerais distribuitivos: *cîte, un, cîte doi* — cada vez um; *ou, ouă* [o̯u, o̯uə] s. n. — ovo, -os.

14. *clocească* [klotʃęáscə], *a cloci* [klotʃí] — chocar.
15. *ai văzut cum stă găina pe ouă?* — viu como a galhinha fica sentada em cima dos ovos?
16. *coteț, -e* [kotéts, kotétse] s. n. — galinheiro.
17. *grîu* s. m. — trigo, trigal (no texto, trigal).
18. *și ploua, ploua de vărsa* — e chovia, e chovia a cântaros.
19. *mișca* v. a *se* mișca [miʃká] — mover-se.
20. *cumva* adv. — de algum modo, por acaso; *nu cumva să* expresie — de maneira alguma.
21. *să pătrunză* conj. *a pătrunde* — penetrar.
22. *picătură, -uri* s. n. — gota.
23. *i-au ieșit niște pui drăguți* — saíram (nasceram) uns pintinhos bonitinhos; *i-* pr. pers. dat., refere-se à codorna.
24. *gol, goi, goale, goi* adj. — vazio, nu, despido (no texto: sem plumagem).
25. *vrabie* -ii s. f. — pardal.
26. *îmbrăcați cu puf galben* — vestidos de plumagem amarela.
27. *gogoși de mătase* — bolinhas de seda.
28. *au început să umble prin grîu după mîncare* — começaram a andar pelo trigal atrás de comida.

II. *G r a m a t i c ă*

A.

fiecare *	*tot*	*oricine*

P r o n u m e ș i a d j e c t i v e i n d e f i n i t e.

Mas./Fem. N. Ac. fiecare
Mas. G. D. fiecărui(a) Fem. fiecărei(a)

1. Fiecare om are dreptate. Fiecare are dreptate.
2. I-am dat fiecărui copil un măr. I-am dat fiecăruia un măr.
3. I-am dat fiecărei fete un măr. I-am dat fiecăreia un măr

B. Mas. N. Ac. tot Fem. toată
Pl. toți toate
Pl. G. D. tuturor(a) tuturor(a)

Adjective	*Pronume*
1. Am citit tot articolul.	L-am citit tot.
2. Am citit toată cartea.	Am citit-o toată.
3. Tuturor elevilor le-am dat dreptate.	Tuturora le-am dat dreptate.

* Este format din elemnetul *fie*, de la verbul *a fi*, *și* din pronumele *care*.

C. *Substituiți pronumele* tot, toți *prin* fiecare.

De exemplu: 1. La aeroport toți pasagerii trec pe la vamă.
La aeroport fiecare pasager trece pe la vamă.

1. La aeroport toți pasagerii trec pe la vamă.
2. Tuturor călătorilor li s-a certut pașaportul.
3. Toți erau acompaniați de prieteni și rude.
4. Tuturora li s-a servit cafea (fiecăruia).
5. Toți funcționarii vorbeau limbi străine.
6. Tuturor pasagerilor li s-a dat informețiile cerute (fiecărui).

1. No aeroporto todos os passageiros passam pela alfândega.
2. A todos os passageiros se lhes pediu o passaporte.
3. Todos estavam acompanhados de parentes e amigos.
4. A todos foi servido café.
5. Todos os funcionários falavam idiomas estrangeiros.
6. A todos os passageiros foram dadas as informações pedidas.

D. *Aplicați procedeul contrariu. Intrebuințați pluralul.*

De exemplu: Toate obiectele erau de valoare.

1. În sala principală a aeroportului era o expoziție internațională:

1.1. Fiecare obiect era de valoare.
1.2. Fiecare obiect avea prețul marcat.
1.3. Fiecare pasager cumpăra cîte ceva.
1.4. Fiecare obiect cumpărat era scutit de vamă.
1.5. Fiecărui cumpărător i se făcea o mică reducere de preț.

1. Na sala principal do aeroporto havia uma exposição internacional.

1.1. Cada objeto era de valor.
1.2. Cada objeto tinha o preço marcado.
1.3. Cada passageiro comprava algo (alguma coisa).
1.4. Cada objeto comprado era isento de taxa alfandegária.
1.5. A cada comprador fazia-se um pequeno abatimento.

E.

oricine	*oricare*	*orice*

Mas. Fem./N. Ac. oricine
G. D. oricui
Mas. Fem./N. Ac. oricare (pl e sg.)
Mas. G. D. oricărui(a)

Fem.	G. D.	oricărei(a)
Mas. Fem./G. D.		oricăror(a) (pl.)
	N. Ac.	orice (invariabil)

Adjective	*Pronume*
	1. Poate să intre oricine
3. Poate să intre oricare femeie(om).	2. Dă cartea oricui.
4. Nu da oricărui om dreptate.	3. Poate să intre oricare.
5. Apreciez orice spectacol.	4. Nu da oricăruia dreptate.
	5. Apreciez orice.

F. *Citiţi de mai multe ori întrebările şi răspunsurile următoare:*

Întrebare	*Răspuns*
1. Cine poate să intre?	Să intre oricine.
2. Cu cine doriţi să vorbiţi mai întîi?	Cu oricare.
3. Cui trebuie să cer informaţii?	Cere oricui.
4. Ce jurnal le dau să citească?	Dă-le orice jurnal.
5. Cînd poate să vină Ion din nou?	Să vină în orice zi.
6. Ce explicaţii să-i dau?	Dă-i orice explicaţii.
7. La care laborator poate să facă analiza?	La orice laborator.
8. La ce oră trebuie să se prezinte?	La orice oră, luni de dimineaţă.
9. La care dintre cei doi medici trebuie să se adreseze?	Oricăruia.
10. Cînd trebuie să aducă rezultatul?	În orice zi.
11. Ce film doriţi să vedeţi?	Orice film, oricare.
12. La ce restaurant mergem?	La oricare.
13. La care cinematograf ne ducem?	La oricare.
14. La care spectacol mergem?	La oricare.
15. Cui să dau programul?	Dă-l oricui. (Nu-l da nimănui.
16. Cui să dau biletele?	Dă-le oricui.
17. Pe cine mai invit?	Pe oricine.
18. Cui să telefonez?	Oricui.

G. *Răspundeţi la întrebările de mai sus cu una din următoarele negaţii:*

nimeni, nimănui
nici unul, nici una
niciodată
să nu se mai . . .

De exemplu: 1. . . . . Să nu intre nimeni.
sau . . . Nimeni nu poate să intre.
8. . . . . Să nu se mai prezinte.

H. *Dați răspunsuri concrete la întrebările de mai sus.*

De exemplu: 1. ... ... Să intre Petre.
sau ... Să intre primul.
8. ... ... La ora șapte, luni de dimineață.

LECTIA TREIZECI A TREIZECEA 30

I. *LECTURA*

A. CĂPRIOARA

A CORÇA

Mihai Sadoveanu

(1880-1961)

(pp. 201-2 do volume *Vremuri de Bejenie,* 3.ª ed., Bucureşti, editora Universală.)

Tăcerea (1) se întinsese. Bătaia (2) cîinilor un răstimp (3) lung nu se mai auzi. Iar printre tufe dese, prin luminişuri scurte, căprioara fugea alungată de spaimă, se depărta spre pîrău (4). O clipă (5) se opri tremurînd, ca şi cum ar fi fost înaintea unei prăpăstii. Apoi, încetinindu-şi fuga, îşi făcu loc prin frunzişuri în albia apei.

Cu cele două piciore de dinainte în unde, cu celelalte în iarba malului (6), stătu (7) pe loc. Blănita cenuşie îi lucea lin în umbră; numai capul fin, cu urechile înălţate, cu ochii mari, sta într-un sul de raze. Ascultă puţin. Apoi îşi plecă botul şi atinse de două ori apa de lîngă picioarele subţiri. Îşi ridică iar ochii. În undele limpezite, apoi, deodată căzu o picătură de sînge. Piciorul de dinainte din stînga se sgîrci, uşurel, prinse a tremura.

De la umăr se preliungea sînge. Acum picătură după picătură cădea mai des turburînd apa pîrăului. Că-

Estendeu-se o silêncio. A batalha dos cães por longo tempo não se ouviu mais. E pelas moitas densas, pelas pequenas clareiras, a corça fugia espantada pelo pavor, afastava-se em direção do riacho. Parou um momento, tremendo, como se estivesse diante de um precipício. Depois, diminuindo a fuga, arranjou lugar nas folhagens, no leito da água.

Com as duas patas dianteiras nas ondas e as outras na relva da margem,quedou-se.

O pêlo cinzento brilhava suavemente na sombra; somente a cabeça afilada, de orelhas erguidas, de olhos esbugalhados, ficava num feixe de luz. Escutou um pouco. Depois baixou o focinho e tocou a água por duas vezes perto das pernas finas.

Tornou a levantar os olhos. Depois, nas ondas límpidas caiu de repente uma gota de sangue. A pata dianteira esquerda contraiu-se, um pouquinho, começou a tremer.

Do ombro escorria-lhe sangue. Agora gota a gota caía mais amiudadamente turvando a água do ria-

prioara își plecă domol capul, ca și cum voia să-și privească în oglindă aburită jumătatea de dinainte a trupului, în mișcare de oprire. Apoi avu parcă un geamăt (8) ușurel și-și întoarse botișorul negru spre pata de sînge. Sta (9) așa. Din cînd în cînd se apleca spre apă. Își tremura piélea cenușie. Mai departe în urmă, vuia (9a) cornul și stins, slăbit, răzbătea chefnitul copoilor.

cho. Dobrou devagar a cabeça como se quisesse olhar no espelho esfumaçado a metade dianteira do corpo, dando mostras de que iria parar. Depois pareceu que gemia levemente e voltou o focinho negro para a mancha de sangue. Permanecia assim. De quando em quando se inclinava para a água e tremia-lhe o pelo cinzento. Mais além, para trás, berrava a corneta, e extinto, enfraquecido, entreouvia-se o latido dos galgos.

Se trase încet pe iarba malului, își trase (10) și ochii în umbră. Lumina căzu numai asupru apei. Se lasă pe covorul moale. Din vreme în vreme (11) își întorcea capul spre rana care sîngera. De pe drumul pe care venise ea, deodată răzbătu (12) un țap speriat, cu corniță înalte. Lîngă ea se opri. Întinse (13) capul, o mirosi. Căprioara mugi încet, abia auzit, parcă spunea (14) ceva trist, și ridică botul uscat spre căprior.

Dirigiu-se devagar pela relva da margem, voltou também os olhos para a sombra. A luz caiu somente sobre a água. Ela estendeu-se no fofo tapete. De vez em quando voltava a cabeça para a ferida que sangrava. Mas pelo caminho por onde ela viera, chegou repentinamente um veado espantado, com chifres altas. Parou ao lado dela. Estirou a cabeça, cheirou-a. A corça gemeu baixinho, quase imperceptível, como se dissesse algo triste, e ergueu o focinho ressequiado para o cervo.

Cornul tresări în urmă prin bolți (15) răsunătoare: țapul se scutură (16), sări sprinten peste pîrău (4) și dispăru în deșișuri (17). Ca și cum i-ar fi venit o înfiorare de spaimă și de putere, căprioara se ridică și intră (18) în apă. Schiopătînd ușor, numai în trei picioare, porni în copece scurte, domoale, în susul rîului (19). Mergea la deal (20) și picături de sînge se tot prelingeau în lungul piciorului (21) stîng și se închegau în șuvițe roșii. În juru-i copacii stăteau (22) neclintiți, tufe de ferigi, pe maluri, se plecau în trecerea ei și iar se îndreptau cumpănindu-se; o pitulice îrîi ușurel un timp deasupra ei, dispăru undeva.

A corneta soou atrás pelos grotões ressoantes: o veado agitou-se, saltou ligeiro o riacho e desapareceu nas moitas.

Como se lhe tivesse vindo um calafrio de espanto e de força, a corça levantou-se e entrou na água. Coxeando de leve, apenas em três pés, caminhou com passadas curtas, lerdas, a montante do riacho. Seguia pela encosta acima e gotas de sangue escorriam ainda ao longo da perna esquerda e se coagulavam em fios vermelhos. Ao seu redor, as árvores erguiam-se imóveis, moitas de fetos, nas margens; dobravam-se à sua passagem e novamente se endireitavam balançando-se; uma corruíra gorjeou suave um instante e desapareceu nalgum lugar.

Vremea trecea. O aburire de răcoare începu a luneca în răstimpuri (3). În poienițe (23) lumina se trăgea spre vîrfurile copacilor; cîte um plop cu coaja cenușie abia își clătea rămurelele subțiri și-și tremura bănuții frunzelor (24), care luceau în două ape.

O tempo ia passando. Entrementes, uma brisa fresca começou a perpassar. Nos prados a luz retirava-se por sobre as capas das árvores; um ou outro álamo de casca cinzenta apenas agitava de leve os galhos finos e tremia as moedinhas das folhas que brilhavam em duas águas.

Căpriora suia pe pîrău, la deal (20). La dreapta și la stînga malurile creșteau. Undele veneau mai repezi, murmurau printre pietre ascuțite, săreau fărîmîndu-se în bulgărași de argint.

A corça subia pelo riacho, pela encosta acima. À direita e à esquerda as margens se estendiam. As ondas vinham mais rápidas, murmuravam por entre pedras afiladas, saltitavam esmigalhando-se em bolinhas de prata.

Ea schimba copitele negre ca abanosul de pe piatră pe piatră, și urca încet, pe cînd, pe picior i se scurgea sînge cald.

Ela mudava, de pedra em pedra, os cascos negros como ébano, e subia devagar, enquanto, pela perna lhe escorria sangue quente.

Sus, pe pisc, se înălța în cer albastru bradul vestitor al vînturilor. Mai jos, în jgiab pietros, într-o roată de mesteceni, se strîngea (25) apa pîrăului într-o baltă limpede. Cădea tremurînd, lunecînd pe mușchiul de stîncă, se alina, se împrăștia, se liniștea într-o oglindă care răsfrîngea cerul si pletele luminoase ale mestecenilor, — apoi iar strîngea (26) șuvițe și ieșea lunecînd domol pe vale, cu murmur nesfîrșit.

Lá, em cima, no alto, erguia-se sob o céu azul o abeto anunciador dos ventos. Mais abaixo, numa bacia pedregosa, numa roda de bétulas, reunia-se a água do riacho numa límpida lagoa. Ela caía tremendo, escorrendo no musgo da rocha, acalmava-se, dispersava-se, descansava num espelho que refletia o céu e as ramagens luminosas das bétulas, — depois reunia novamente madeixas e saía escorrendo lentamente pelo vale, com múrmurio prolongado.

Căprioara se opri între mesteceni, in iarba înaltă într-o adiere de răcoare ce începea să alunge mirosmele calde încă ale florilor sălbatece. Capu-i cu ochii negri, triști, dintr-o dată răsări în oglinda apei, la mal.

A corça parou entre as bétulas, na erva alta a um sopro de brisa que começava a espalhar o perfume ainda quente das flores silvestres. A sua cabeça com os olhos negros, tristes, surgiu de repente no espelho da água, na margem.

Se lăsă jos, trudită, cu puteri puține. Sta mută (27), cu privirile ațintite spre apă în tăcerea (1) măreață a cerului. Parcă (28) as-

Ela deitou-se, cansada, com poucas forças. Ficou por alguns instantes muda, com os olhos voltados para a água no silêncio grandioso

culta, parcă se gîndea, şi din cînd în cînd era străbătută de un tremur care-i alerga pe sub (29) piele.

Umbra creştea în josu-i. Lucirile de pe vîrfuri ale soarelui se stersese-ră. Pădurea avea în răstimpuri (3) înfiorări rare, după care urmau alinări, şi căprioara sta (30) singură. Şi sîngele i se scurgea în iarba moale a ţarmului. Îşi plecă (31) o dată botul uscat spre luciu, apoi iar rămase neclitită.

Din nesfîrşite (31a) depărtări răzbăteau (12b) vibrările melancolice ale cornului (32), tot mai stinse; bătaia copoilor amuţise (33); seara venea repede, şi prin bradul de pe pisc trecu o oftare duioasă.

În linişte, pe cerul întunecos din fundul apei, începu să tremure lacrima de aur a celei dintîi steluţe. Căprioara avea un muget abia auzit şi ochii îi luceau (34) trişti în cea din urmă lumină a malului. Aşa sta (7) singură şi murea, sub pletele mesteacenilor cu trunchiuri albe.

do céu. Dir-se-ia que escutava, dir-se-ia que pensava, e de quando em quando era invadida por um tremor que lhe corria sob a pele.

A sua sombra crescia lá embaixo. Os raios do sol pelos cumes dos montes se apagaram. O bosque tinha, de vez em quando, raros calafrios, depois vinham alívios e a corça ficava sozinha. E o seu sangue escorria pela erva fofa da margem. Estendeu uma vez o focinho ressequido em direção ao brilio (da água) e depois novamente ficou imóvel.

De longínquas distâncias chegavam as vibrações melancólicas da corneta cada vez mais apagadas; os latidos dos galgos lebreiros silenciaram; a noite vinha rápida, e pelo abeto lá do cume passou um suspiro dolente.

Em calma, no céu escuro refletido no fundo da água, começou a tremer a lágrima de ouro da primeira estrelinha. A corça soltou um mugido quase inaudível e seus olhos brilharam tristes na última luz da margem. Assim, ela ficou sozinha e morreu sob as cabeleiras das bétulas de troncos brancos.

II. *Notas*

1. *tăcerea* (tăcere, -i) s. f. — o silêncio. No andamento da narração, em crescendo, a estrutura dos contrastes é dominante: silêncio / ruído (a corneta, o barulho dos cachorros); luz / sombra; vida / morte.
2. *bătaia cîinilor* — expressão típica; refere-se ao barulho feito pelos caçadores, durante uma caça, com cornetas e cachorros para forçar os animais e os pássaros a sair dos esconderijos.
3. *răstimp, -uri* s. n. — intervalo de tempo. No caso, sempre reduzido, porque, nesta narração, o corte diminuto do tempo (*clipă, puţin, răstimp*) está vinculado à sucessão rápida dos últimos momentos de vida da corça.
4. *pîrău, -uri* s. n., var. *pîrîu* — riacho.

5. clipă, -e s. f. — momento; vide também 3.
6. *malului* s. n. *mal, maluri* — margem, beira do rio.
7. *stătu* v. *a sta* — ficar; *a sta pe loc* — ficar parada, ficar no lugar. O tempo predominante neste conto é o pretérito perfeito, pois à série de ações inconclusas justapõem-se os lances definitivos (perfeitos) que se encadeiam até a ação culminante, a morte do animal. O tempo presente aparece poucas vezes e somente nos altos momentos de tensão narrativa, quando a situação exige do leitor maior identificação com o texto. Por outro lado, as idéias que apontam a falta de movimento — estáticas — (*căprioara sta, copacii stăteau*) alternam com as idéias de movimento, especialmente com a correnteza contínua do riacho, até que, no final, a corça: *sta mută ... sta singură şi murea.*
8. *avu parcă un geamăt* — pareceu soltar um gemido; *avu,* perf. simples *a avea; parcă,* adv. de *(se)pare că, a părea.*
9. *sta aşa* v. *a sta,* imperf. A forma comum do pretérito imperfeito é *stătea.* A forma *sta* é menos usual e corresponde etimologicamente ao imperfeito latino do verbo stare. Vide também 7.

9a. *vuia* [vuía], *a vui* [vuí] — berrar, uivar. Produzir um ruído prolongado.

10. *se trase ... îşi trase,* v. *a trage* — arrastar. A forma reflexiva dá idéia de caminhar, de dirigir-se com dificuldade e a forma com dativo acentua tal dificuldade: *îşi trase şi ochii în umbră* — voltou também os olhos para a sombra. A expressão tem paralelo alusivo em: *îşi trage sufletul* — respira dificilmente, está por morrer.
11. *din vreme în vreme* — de tempo em tempo, de vez em quando.
12. a, b. *răzbătea,* (a) *răzbătu,* (b) *răzbăteau,* imp., perf. s., imp. pl. a *răzbate* — penetrar (fazendo certo esforço), chegar, atravessar.
13. *întinse,* perf. s., *a întinde* — estender, estirar.
14. *parcă spunea* — como se dissesse e cf. 8.
15. *boltă, bolţi* s. f. — grotões, gargantas, quebradas; lit. abóbadas.
16. *se scutură, a se scutura.* A forma *scutură* tanto pode ser 3a. p. sg. do presente como do perfeito, mas pelo conjunto se vê que é o perfeito. O acento, neste caso, cai sobre a última sílaba, sobre *-ră.* Se fosse o presente, o acento cairia sobre a antepenúltima [scúturə]. No início da novela, os verbos *ascultă, ridică* estão também no perfeito e são portanto acentuados sobre a última sílaba, sobre *-tă, -ră.* A tradução literal do verbo *a scutura* é "sacudio", mas o sentido é o de *"agitar-se":* o macho, ao escutar novamente a corneta, tremeu de medo, isto é: agitou-se, saltou (correu) e desapareceu nas moitas, *se scutură, sări* e *dispăru.*
17. *în desişuri, desiş, desişuri* [desíʃur'] s. n. — nas moitas, no matagal.
18. *se ridică şi intră.* Pode ser pres. ou perf. No texto é o perfeito; portanto, o acento cai sobre a última sílaba.
19. *în susul rîului.* As expressões técnicas para traduzir *în susul* e *în josul rîului* (ou *apei*) são *a montante* e *a jusante do rio* (ou *da água*).

sus vem do lat. *sursum*
jos vem do lat. *deorsum* (<*jusum* no latim vulgar).

O romeno aponta para uma forma que melhor lembra *deorsum* (ou * *jusum*). Utilizamos na tradução a expressão técnica *a montante do rio.*

20. *deal, -uri* s. n. — monte pequeno, colina; *la deal* — no texto, a idéia não é de subir uma colina, mas de *seguir pela encosta acima.*
21. *picior, picioare* [pitʃór, pitʃoáre] s. n. Em romeno designa *o pé* e *a perna;* no texto refere-se a perna.
22. *stăteau neclintiţi* — estavam imóveis; traduzimos por *erguiam-se.*
23. *poieniţă, -e* s. f. diminutivo de *poiană, -i.* Lugar na selva sem árvores, coberto de relva e flores. Prado, clareira.
24. *bănuţii frunzelor, bănui, bănuţi* [bənúts, bənúts[1]] diminutivo de *ban* moeda de valor mínimo. O sentido da imagem é: as folhas dos álamos tremiam ao vento e brilhavam na luz, parecendo moedinhas de prata; *în două ape* — em duas águas, isto é, dos dois lados.
25. *se strîngea, a (se) strînge* — reunir-se, juntar-se. A água do riacho juntava-se numa lagoa.
25, 26. *strîngea şuviţe.* Prossegue a descrição do deslizar da água do riacho: *cădea tremurînd ... se împrăştia ... apoi iar se strîngea în şuviţe* — caia tremendo ... espalhava-se ... depois novamente se reunia.
27. *sta mută,* imp. — ficava muda; vide nota 9.
28. *parcă asculta.* Dado o caráter idiomático da palavra *parcă* (vide nota 8), preferimos uma tradução também idiomática: *dir-se-ia que.*
29. *pe sub* — por sob.
30. *căprioara sta singură* (vide nota 7). A selva, *de vez em quando* se agitava, *tinha calafrios raros,* depois vinham *alívios* e *a corça,* nesta sucessão de agitação e alívio da natureza, *ficava sozinha.*
31. *îşi plecă, a pleca* — inclinar-se, reclinar-se. Aqui o sentido é de *estender. Plecă ... rămase,* perf.
31a. *nesfîrsite* é "infinitas". Mas o equivalente poético aqui é *longínquas.*
32. *corn, corni* s. m. — corneta. *Corn, coarne* s. n. — corno, -os.
33. *bătaia copoilor amuţise.* A caça acabada, o latido dos galgos silenciara. (vide também nota 2) *bătaia* significa "batalha", "luta", traduzimos por "latido".
34. *avea um muget, luceau* são imperfeitos com valor de perfeitos: soltou. brilharam. *

---

* A tradução e as notas deste conto foram feitas em colaboração com os professores Isaac Nicolau Salum e Ático Vilas Boas da Motta.